

Waterschap Rijn en IJssel

BEGROTING 2026 EN MEERJARENRAMING 2027-2030

Waterschap Rijn en IJssel

Postbus 148, 7000 AC Doetinchem
Bezoekadres: Liemersweg 2, 7006 GG Doetinchem
T (0314) 369 369 www.wrij.nl - info@wrij.nl

Fotografie

De foto's in deze begroting zijn gemaakt door onze collega's van Waterschap Rijn en IJssel en Ivo Hutten Fotografie.

VOORWOORD

De wereld verandert snel en dat merken wij als waterschap elke dag. Weersextremen nemen toe, de samenleving stelt nieuwe eisen en ook de wet- en regelgeving wordt steeds complexer. Dat vraagt veel van ons. Want tegelijkertijd blijft de basis van ons werk ook doorgaan: zorgen voor veilig en schoon water, voldoende water en een leefbare omgeving.

Ook onze maatschappij verandert. Ze verhardt. We komen steeds vaker tegenover elkaar te staan. Polarisatie helpt niet in het vinden van oplossingen voor onze problemen. Het gaat ook in tegen ons naoberschap, wie we willen zijn. Naoberschap is geen participatietraject, maar het DNA van ons gebied. Goede burens zijn over en weer. We werken samen aan de leefbaarheid in ons gebied. Verandering is onvermijdelijk, maar wel graag vanuit verbondenheid en vanuit wijsheid.

In deze begroting kijken we vooruit naar het komende jaar. We doen dat vanuit ons Waterbeheerprogramma 2022–2027 en het bestuursakkoord 'In vertrouwen samen vooruit'. Daarmee hebben we duidelijke richting en gezamenlijke uitgangspunten. Onze opgaven zijn groot en veelzijdig. Een greep uit de actuele uitdagingen: van dijkversterking tot digitale transformatie. Van beleid voor Stad en Dorp tot invoering van de Gedragscode voor onderhoud. Van Kaderrichtlijn Water tot inzicht in wat het betekent als de 'Limburgbui van 2021' nu zou vallen in ons gebied.

Hoe we dit gaan doen? Allereerst door samen te werken met de bedrijven, organisaties en inwoners in onze omgeving. En door keuzes te maken. Zeker omdat er grenzen zijn aan middelen en capaciteit en we de betaalbaarheid altijd in het oog moeten houden. Want de financiële context blijft uitdagend. Grondstofprijzen zijn hoog, de arbeidsmarkt is krap en de verantwoordingsdruk neemt toe. Het vraagt van ons dat we flexibel blijven, meebewegen met ontwikkelingen en tegelijkertijd koersvast werken aan onze kerntaken.

Ons werk draait niet alleen om systemen en projecten. Het draait om mensen. Waterschapswerk is mensenwerk. Onze medewerkers zijn elke dag in touw: in het veld, op de dijken, in de zuiveringen, op de werkplaats of achter de computer. Hun kennis, inzet en flexibiliteit maken dat wij als organisatie veerkrachtig zijn. Ook aan die organisatieontwikkeling besteden we aandacht. Zodat we een organisatie blijven die voorbereid is op de toekomst. Die focus kan houden en toch flexibel is. Die de juiste keuzes maakt en tegelijk 'anpakt'. Die zakelijk is, en toch een goede naaber blijft.

Wat mij vertrouwen geeft, is dat wij als waterschap al eeuwenlang hebben laten zien dat we kunnen omgaan met verandering. We laten ons niet uit het veld slaan, ook niet in een tijd waarin de uitdagingen groter en complexer worden. Sterker nog: juist dan laten we zien wat we kunnen.

Water, en dus het waterschapswerk wordt steeds waardevoller en betekenisvoller. Ik heb er alle vertrouwen in dat we samen ook de komende jaren het verschil blijven maken.

Hein Pieper

Dijkgraaf Waterschap Rijn en IJssel

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
KERNGEGEVENS	4
HOOFDSTUK 1 BEGROTINGSPROCES EN SAMENVATTING	5
1.1 BEGROTINGSPROCES EN SAMENVATTING.....	5
1.2 FINANCIËLE ANALYSE OP HOOFDLIJNEN.....	5
HOOFDSTUK 2 VAN WBP NAAR BEGROTING MET MEERJARENRAMING	10
HOOFDSTUK 3 KLIMAATROBUUST GEBIED	11
3.1 WATERSYSTEEM OP ORDE	11
3.2 VOORRAADBEHEER.....	12
3.3 KOERS STAD EN DORP (STEDELIJK GEBIED).....	13
3.4 NEERSLAGEXTREMEN (WEERSEXTREMEN).....	13
HOOFDSTUK 4 VEILIG GEBIED	14
4.1 BEHEER OP MAAT.....	14
4.2 INZICHT IN STERKTE KERINGEN.....	14
4.3 VERSTERKING WATERKERINGEN.....	15
4.4 AANGRENZEND AREAAL.....	15
4.5 STERKE ADVISEUR IN DE RUIMTELIJKE ORDENING	15
4.6 OVERSTROMINGSINFORMATIE	15
HOOFDSTUK 5 GEZONDE LEEFOMGEVING	16
5.1 GOEDE WATERKWALITEIT, ECOLOGIE EN BIODIVERSITEIT.....	16
5.2 EEN DUURZAME EN DOELMATIGE (AFVAL)WATERKETEN.....	17
5.3 FUNCTIES EN EMISSIES VORMEN GEEN BELASTING VOOR HET WATERSYSTEEM EN DE RIOOLWATERZUIVERING	18
5.4 BOVENREGIONAAL WATERKWALITEITSBELEID	19
HOOFDSTUK 6 CIRCULAIRE ECONOMIE & KLIMAATNEUTRALITEIT	21
6.1 CIRCULAIRE ECONOMIE.....	21
6.2 KLIMAATNEUTRALITEIT.....	22
HOOFDSTUK 7 TOEKOMSTBESTENDIGE EN WENDBARE ORGANISATIE	24
7.1 OPEN & TRANSPARANT.....	24
7.2 BETROUWBAAR & VOORSPELBAAR	24
7.3 TOEKOMSTGERICHTE ORGANISATIE.....	25
7.4 OVERIGE BEDRIJFSVOERINGSTAKEN	25
HOOFDSTUK 8 EXPLOITATIEBEGROTINGEN EN BALANS	27
8.1 BEGROTING NAAR PROGRAMMA'S.....	27
8.2 BEGROTING NAAR KOSTENDRAGERS – TAKEN.....	28
8.3 BEGROTING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN.....	29
8.4 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	29
8.5 GEPROGNOSTICEERDE BALANS.....	30
HOOFDSTUK 9 VERPLICHTE PARAGRAFEN	31
9.1 UITGANGSPUNTEN EN NORMEN FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN.....	31
9.2 UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE.....	32
9.3 ASSETMANAGEMENT.....	35
9.4 BEDRIJFSVOERING	38
9.5 PARAGRAAF OPENBAARHEID.....	39
9.6 LOPENDE EN VOORGENOMEN INVESTERINGEN	39
9.7 RISICO'S, WEERSTANDSCAPACITEIT, BESTEMMINGSRESERVES EN VOORZIENINGEN	39
9.8 WATERSCHAPSBELASTINGEN ALGEMEEN	42
9.9 KOSTENTOEREKENING	44
9.10 EMU-SALDO.....	45
9.11 VERBONDEN PARTIJEN	45
BIJLAGEN	49
BIJLAGE 1 STAAT VAN VASTE ACTIVA	49
BIJLAGE 2 BEREKENING VAN DE RENTEOMSLAG	50
BIJLAGE 3 EXPLOITATIELASTEN OP PROGRAMMA	51
BIJLAGE 4 INVESTERINGSVOLUMES OP PROGRAMMA	53
BIJLAGE 5 VASTSTELLINGSBESLUIT.....	54

KERNGEGEVENS

Algemeen	
Inwoners	ca. 628.000
Gemiddeld aantal inwoners per km ²	322
Oppervlakte waarvan de bodemgesteldheid is:	
- zandgrond 66%;	- kleigrond 24%;
- veengrond 2%;	- overig 8%.
	ca. 195.000 ha.
Inliggende gemeenten	21
Provincies	2
Reglementaire taken	2
Gedelegeerde taken door provincie	1
Formatie 2026	544 FTE

Bestuur	
Het waterschapsbestuur van Rijn en IJssel bestaat uit 30 zetels en de volgende fracties	
- BBB	9
- Water Natuurlijk	5
- Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	4
- CDA	3
- VVD	2
- Vrienden van de Berkel	2
- OndernemendWater	1
Geborgde zetels	
- Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE)	2
- Land- en Tuinbouworganisatie (LTO)	2
Het dagelijks bestuur bestaat uit 4 heemraden en de dijkgraaf.	

Zuiveringsbeheer	
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	13
Persleidingen	430 km
Gemalen	125
Te zuiveren afvalwater per jaar	ca. 66 mln. m ³
Hoeveelheid slib per jaar	50.000 ton

Watersysteembeheer	
Land	193.050 ha
Water (excl. kleine watergangen)	ca. 1.800 ha
Zwemwaterlocaties	18
Stedelijk gebied	23.500 ha
Hoofdwaterlopen	3.549 km
Gemalen	65
Stuwen	2.092
Primaire keringen	138 km
Regionale en overige niet primaire keringen (incl. kades)	395 km

Financieel 2026	
Belastingopbrengst	€ 152,7 mln.
Jaarresultaat voor bestemming	€ 0,289 mln.
Investeringsvolume bruto	€ 59,005 mln.
Investeringsvolume netto	€ 42,351 mln.

Hoofdstuk 1 Begrotingsproces en samenvatting

1.1 BEGROTINGSPROCES EN SAMENVATTING

Waterschap Rijn en IJssel werkt op basis van het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en het bestuursakkoord 'In vertrouwen samen vooruit' aan haar opgaven.

Als waterschap streven wij naar een gezonde balans tussen onze opgave en de betaalbaarheid ervan. Ook verwachten we als waterschap dat bij samenwerking alle belanghebbenden hun verantwoordelijkheid nemen. Regel en wetgeving alsook de omgeving zorgen voor nieuwe opgaven die steeds complexer worden en een grotere impact hebben op deze balans. Enkele opgaven die voortduren zijn onder andere de Digitale transformatie, Elke druppel de grond In (EDDGI) en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook zijn er nieuwe opgaven; het beleid voor Stad en Dorp en de Gedragscode.

In de komende hoofdstukken wordt vanuit de thema's inzichtelijk gemaakt wat we het komend kalenderjaar gaan doen om onze opgaven te behalen. In de programma's worden de concrete activiteiten benoemd.

1.2 FINANCIËLE ANALYSE OP HOOFDLIJNEN

Het is goed te beseffen dat een begroting een momentopname is. Deze begroting is net als de perspectievennota opgesteld in een periode waarin we met maatschappelijke uitdagingen te maken hebben. De marktsituatie van de grondstof- en energieprijzen blijft volatiel. De arbeidsmarkt blijft, net als voor andere sectoren, uitdagend om onze vacatures ingevuld te krijgen opdat we onze opgave kunnen realiseren. Dit alles heeft een weerslag op de voorspelbaarheid van de voortgang van ons werk en onze financiële huishouding.

De grootste afwijking treffen we aan bij de lasten rondom de gedragscode flora en fauna. Deze lasten stijgen voor het jaar 2026. Voor de jaren hierna wordt dit onderwerp meegenomen in de integrale afweging bij de Perspectievennota 2027-2031. Ook stijgen de exploitatielasten voor studies en onderzoeken als gevolg van veranderde wettelijke verslaggevingsregels.

Naast de invoering van het nieuwe belastingstelsel per 1 januari 2026 is ook de volumemethode met de nieuwe kostentoedeling toegepast. Dit heeft geleid tot de nieuwe belastingtarieven voor 2026. De voor te stellen tarieven en de uitwerkingen in de voorbeeldprofielen zijn af te lezen in de bijlagen 2 en 3 van het voorstel. De eenheden voor de belastingheffing zijn geactualiseerd en gebaseerd op de meest actuele inzichten vanuit de eigen organisatie en prognoses van het gemeenschappelijk belastingkantoor GBLT.

Alle ontwikkelingen leiden tot het onderstaand overzicht van 'baten, lasten, resultaat en onttrekking/toevoeging (bestemmings)reserves' voor het waterschap.

bedragen in € 1.000

Taak	Baten	Lasten	Operationeel resultaat	Dividend	Resultaat voor bestemmen	Inzet BR DFB BR Huisvest.	Resultaat na inzet BR	Bestemmen reserve DFB	Bestemmen vrije reserve	Resultaat na bestemmen
Watersysteembeheer	81.990	83.927	-1.937	2.000	63	553	616	616	0	0
Zuiveringsbeheer	70.741	73.055	-2.314	2.540	226	930	1.156	1.156	0	0
Totaal	152.731	156.982	-4.251	4.540	289	1.483	1.772	1.772	0	0

Voor het begrotingsjaar 2026 verwacht het waterschap een positief resultaat van € 0,3 mln. voor bestemmen. Dit resultaat wordt aangevuld met de inzet van de bestemmingsreserves, dit is de dekking voor lasten waarvoor een bestemde reserve is opgebouwd. BR Huisvesting is gevormd voor de lasten van de aanpassingen aan het kantoor. BR DFB wordt gebruikt als dekking voor de extra lasten vanuit de maatregelen voor het verlagen van de schuldpositie (afschrijvingen door omzetting naar het componentenstelsel) en nieuw beleid.

Door de voorgenomen stijging van de belastinginkomsten en de verdeling van het dividend van de NWB verwachten we voor onze waterschapstaken een positief resultaat te behalen. In overeenstemming met het algemeen bestuur besluit van 4 juli 2017 worden positieve resultaten toegevoegd aan de bestemmingsreserve Duurzaam financieel beleid (DFB). Bij een negatief saldo worden tekorten aangevuld uit de vrije reserves. De bestemmingsreserve DFB wordt gebruikt voor de afbouw van onze schuldpositie en voor nieuwe ontwikkelingen.

De meerjarige doorkijk voor het waterschap, respectievelijk de waterschapstaken Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer, ziet er als volgt uit.

De doelen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 alsook de kaders van de Perspectievennota 2026-2030 zijn in de exploitatie en investeringen opgenomen. Voorgesteld wordt het resultaat na inzet van de bestemmingsreserves (€ 1,8 mln.) toe te voegen aan de bestemmingsreserve DFB.

SAMENVATTING RIJN EN IJSSEL

bedragen in € 1.000

Perspectievennota 2026-2030	Prognose 2025-1	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten	141.242	152.657	159.751	166.112	172.698	179.651
Exploitatielasten	148.060	156.384	158.430	161.982	167.031	171.336
Operationeel resultaat	-6.818	-3.727	1.321	4.130	5.667	8.315
Dividenden	5.617	4.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Resultaat voor bestemmen	-1.201	813	5.861	8.670	10.207	12.855
Inzet BR Huisvesting	0	0	350	350	350	350
Inzet BR DFB	867	1.483	2.083	2.464	2.865	3.230
Resultaat na inzet BR	-334	2.296	8.294	11.484	13.422	16.435
Bestemmen reserve DFB	144	2.296	8.294	11.484	13.422	16.435
Bestemmen vrije reserve	-478	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0

Mutaties BURAP 2025-2 en MJR

Belastingopbrengsten	-800	74	58	54	48	42
Exploitatielasten	-91	598	886	2.445	931	1.425
Totaal mutaties	-709	-524	-828	-2.391	-883	-1.383
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Resultaat voor bestemmen	-709	-524	-828	-2.391	-883	-1.383

bedragen in € 1.000

Meerjarenraming 2026-2030	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten	140.442	152.731	159.809	166.166	172.746	179.693
Exploitatielasten	147.969	156.982	159.316	164.427	167.962	172.761
Operationeel resultaat	-7.527	-4.251	493	1.739	4.784	6.932
Dividenden	5.617	4.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Resultaat voor bestemmen	-1.910	289	5.033	6.279	9.324	11.472
Inzet BR Huisvesting	0	0	350	350	350	350
Inzet BR DFB	867	1.483	2.083	2.464	2.865	3.230
Resultaat na inzet BR	-1.043	1.772	7.466	9.093	12.539	15.052
Bestemmen reserve DFB	109	1.772	7.466	9.093	12.539	15.052
Bestemmen vrije reserve	-1.152	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 01-01	10.661	9.509	9.509	9.509	9.509	9.509
Toevoeging/onttrekking reserve	-1.152	0	0	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 31-12	9.509	9.509	9.509	9.509	9.509	9.509
BR Huisvesting per 31-12	5.700	5.700	5.350	5.000	4.650	4.300
BR DFB per 31-12	25.411	25.700	31.083	37.712	47.386	59.208

Watersysteembeheer

In de exploitatie en investeringen van de taak Watersysteembeheer zijn naast de doelen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 ook de kaders van de Perspectievennota 2026-2030 opgenomen. Voorgesteld wordt het resultaat na inzet van de bestemmingsreserves (€ 0,6 mln.) toe te voegen aan de bestemmingsreserve DFB.

SAMENVATTING WATERSYSTEEMBEHEER

bedragen in € 1.000

Perspectievennota 2026-2030	Prognose 2025-1	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten	75.468	82.760	87.327	91.338	95.494	99.939
Exploitatielasten	77.472	82.284	83.726	86.442	89.460	92.390
Operationeel resultaat	-2.004	476	3.601	4.896	6.034	7.549
Dividenden	1.174	0	0	0	0	0
Resultaat voor bestemmen	-830	476	3.601	4.896	6.034	7.549
Inzet BR Huisvesting	0	0	178	178	178	178
Inzet BR DFB	352	553	783	1.024	1.284	1.508
Resultaat na inzet BR	-478	1.029	4.562	6.098	7.496	9.235
Bestemmen reserve DFB	0	1.029	4.562	6.098	7.496	9.235
Bestemmen vrije reserve	-478	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0

Mutaties BURAP 2025-2 en MJR

Belastingopbrengsten	232	-770	22	20	18	15
Exploitatielasten	906	1.643	757	337	55	152
Totaal mutaties	-674	-2.413	-735	-317	-37	-137
Dividenden	0	2.000	0	0	0	0
Resultaat voor bestemmen	-674	-413	-735	-317	-37	-137

bedragen in € 1.000

Meerjarenraming 2026-2030	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten	75.700	81.990	87.349	91.358	95.512	99.954
Exploitatielasten	78.378	83.927	84.483	86.779	89.515	92.542
Operationeel resultaat	-2.678	-1.937	2.866	4.579	5.997	7.412
Dividenden	1.174	2.000	0	0	0	0
Resultaat voor bestemmen	-1.504	63	2.866	4.579	5.997	7.412
Inzet BR Huisvesting	0	0	178	178	178	178
Inzet BR DFB	352	553	783	1.024	1.284	1.508
Resultaat na inzet BR	-1.152	616	3.827	5.781	7.459	9.098
Bestemmen reserve DFB	0	616	3.827	5.781	7.459	9.098
Bestemmen vrije reserve	-1.152	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 01-01	3.934	2.782	2.782	2.782	2.782	2.782
Toevoeging/onttrekking reserve	-1.152	0	0	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 31-12	2.782	2.782	2.782	2.782	2.782	2.782
BR Huisvesting per 31-12	3.023	3.023	2.845	2.667	2.489	2.311
BR DFB per 31-12	16.103	16.166	19.210	23.967	30.142	37.732

Zuiveringsbeheer

In de exploitatie en investeringen van de taak Zuiveringsbeheer zijn naast de doelen uit het Waterbeheerprogramma 2022-2027 ook de kaders van de Perspectievennota 2026-2030 opgenomen. Voorgesteld wordt het resultaat na inzet van de bestemmingsreserves (€ 1,2 mln.) toe te voegen aan de bestemmingsreserve DFB.

SAMENVATTING ZUIVERINGSBEHEER

bedragen in € 1.000

Perspectievennota 2026-2030	Prognose 2025-1	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten	65.774	69.897	72.424	74.774	77.204	79.712
Exploitatielasten	70.588	74.100	74.704	75.540	77.571	78.946
Operationeel resultaat	-4.814	-4.203	-2.280	-766	-367	766
Dividenden	4.443	4.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Resultaat voor bestemmen	-371	337	2.260	3.774	4.173	5.306
Inzet BR Huisvesting	0	0	172	172	172	172
Inzet BR DFB	515	930	1.300	1.440	1.581	1.722
Resultaat na inzet BR	144	1.267	3.732	5.386	5.926	7.200
Bestemmen reserve DFB	144	1.267	3.732	5.386	5.926	7.200
Bestemmen vrije reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0

Mutaties BURAP 2025-2 en MJR

Belastingopbrengsten	-1.032	844	36	34	30	27
Exploitatielasten	-997	-1.045	129	2.108	876	1.273
Totaal mutaties	-35	1.889	-93	-2.074	-846	-1.246
Dividenden	0	-2.000	0	0	0	0
Resultaat voor bestemmen	-35	-111	-93	-2.074	-846	-1.246

bedragen in € 1.000

Meerjarenraming 2026-2030	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten	64.742	70.741	72.460	74.808	77.234	79.739
Exploitatielasten	69.591	73.055	74.833	77.648	78.447	80.219
Operationeel resultaat	-4.849	-2.314	-2.373	-2.840	-1.213	-480
Dividenden	4.443	2.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Resultaat voor bestemmen	-406	226	2.167	1.700	3.327	4.060
Inzet BR Huisvesting	0	0	172	172	172	172
Inzet BR DFB	515	930	1.300	1.440	1.581	1.722
Resultaat na inzet BR	109	1.156	3.639	3.312	5.080	5.954
Bestemmen reserve DFB	109	1.156	3.639	3.312	5.080	5.954
Bestemmen vrije reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0

Vrij inzetbare reserve per 01-01	6.727	6.727	6.727	6.727	6.727	6.727
Toevoeging/onttrekking reserve	0	0	0	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 31-12	6.727	6.727	6.727	6.727	6.727	6.727

BR Huisvesting per 31-12	2.677	2.677	2.505	2.333	2.161	1.989
BR DFB per 31-12	9.308	9.534	11.873	13.745	17.244	21.476

Kwijtschelding-oninbaar

Op basis van de realisatiecijfers over de afgelopen jaren is de kwijtschelding in de meerjarenraming uitgegaan van € 2,2 mln. in 2026. In de jaren daarna houdt deze gelijke tred naar € 2,5 mln. in 2030. Voor oninbaar wordt uitgegaan van afgerond € 0,5 mln. in 2026 oplopend naar ruim € 0,5 mln. in 2030. Deze ontwikkelingen zijn in lijn met de perspectievennota waarbij ook rekening is gehouden met het effect van de verwachte tariefontwikkelingen in de komende jaren.

Investeringsvolume

In de Perspectievennota 2026-2030 is het kader voor het netto investeringsvolume voor 2026 vastgesteld op € 52,6 mln. Met de huidige inzichten wordt voor het begrotingsjaar 2026 een investeringsvolume van € 42,4 mln. geraamd. Deze daling is voornamelijk het gevolg van een geactualiseerd kasritme over de jaren binnen het programma Afvalwaterketen. Het project 'Uitbreiding gistingcapaciteit Nieuwgraaf' loopt vertraging op als gevolg van 'on hold' zetten van natuurwetvergunningen door de Provincie Gelderland. Dit heeft ook gevolgen voor de exploitatie.

Onze opgave blijft omvangrijk. Met de ervaring van de afgelopen jaren en de trend die zich doorzet, staan we voor uitdagingen in onze opgave met stijgende investeringsvolumes. Om de realisatie in de voortdurende volatiele en onzekere marktsituatie tijdig en tegen de ingeschatte kosten af te ronden, moeten we creatief en voortvarend te werk gaan. Als we afwijkingen in de opgave zien aankomen ten opzichte van de raming, zal dit tijdig worden gedeeld en bijgestuurd.

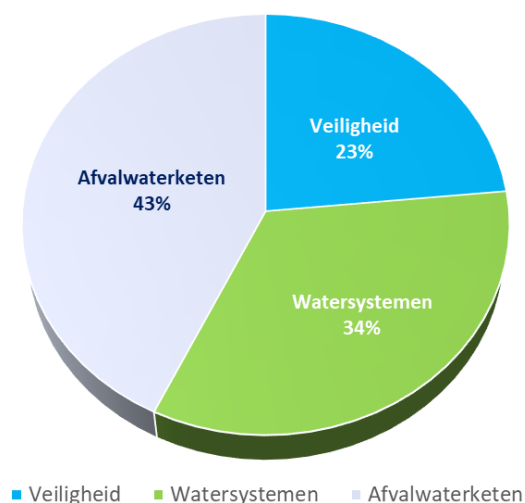
bedragen in € 1.000

Investeringsvolume per programma	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Veiligheid	29.418	27.263	18.620	21.532	39.935	77.795	76.278
Watersystemen	17.165	19.748	21.452	25.614	25.289	23.424	23.128
Afvalwaterketen	16.817	12.990	18.463	31.795	36.481	22.633	16.855
Vaarwegen	3.011	3.420	470	0	0	0	0
Saldo programma's bruto	66.412	63.421	59.005	78.941	101.705	123.852	116.261
Cofinanciering	-27.101	-28.220	-16.654	-20.969	-37.094	-66.395	-62.512
Investeringsvolume netto	39.311	35.201	42.351	57.972	64.611	57.457	53.749
PPN 2026-2030	39.311	38.975	52.638	58.681	49.298	48.480	52.954

Een groot deel van het investeringsvolume van het programma Veiligheid is de bijdrage aan het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (€ 5,7 mln. in 2026). In bijlage 4 worden de investeringsvolumes per programma bruto en netto weergegeven.

De investeringsvolumes per programma (exclusief Vaarwegen) weergegeven in een taartdiagram.

Netto Investeringsvolume 2026

Hoofdstuk 2 Van WBP naar begroting met meerjarenraming

In december 2021 is het huidige Waterbeheerprogramma (WBP) vastgesteld. In de Perspectievennota 2026-2030 (PPN) zijn de beleidsdoelen voor 2026 uit dit programma verder geconcretiseerd en waar nodig geactualiseerd. Dit laatste gebeurt op basis van de jaarrekening (mogelijke afwijkingen kunnen leiden tot bijstelling van de planning of de programmering), ontwikkelingen om ons heen (omgevingsanalyse) of (nieuwe) beleidsontwikkelingen.

In de PPN zijn de beleidsmatige en financiële kaders voor het komende begrotingsjaar verkend en gedefinieerd, met een doorkijk voor de jaren daarna. In het proces van de PPN is veel aandacht uitgegaan aan de grote ontwikkelingen en opgaven die in de toekomst op ons waterschap afkomen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de (verdere) gevolgen van klimaatverandering in de vorm van droogte en neerslagextremen maar ook verdere regelgeving rondom waterkwaliteit.

In de volgende hoofdstukken is per thema uit het Waterbeheerprogramma aangegeven wat we in de komende periode aan inspanningen zullen leveren in de (beleids)programma's. Deze inspanningen zijn erop gericht de doelen uit het Waterbeheerprogramma voor 2027 te halen. De financiële impact hiervan is weergegeven in de hoofdstukken 8 en 9.

De financiële parameters voor de lasten zijn bij het opstellen van deze begroting en meerjarenraming niet gewijzigd ten opzichte van de PPN. Wel zijn de meest recente macro-economische inzichten en vastgelegde contracten opgenomen.

De investeringsramingen zijn voor de begroting geactualiseerd en deels verschoven naar latere jaren.

De verwachte ontwikkeling van de eenheden voor de belastingheffing, gebaseerd op de actuele inzichten vanuit de eigen organisatie en prognoses van het gemeenschappelijk belastingkantoor GBLT, liggen grotendeels in lijn met de perspectievennota.

Met ingang van 2025 is het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van kracht. Parallel hieraan is een deel van de (financiële) wetgeving voor waterschappen aangepast. Hierop zijn ook onze financiële en controle verordeningen aangepast. Deze nieuwe verordeningen zijn ook met ingang van 2025 van kracht.

In deze begroting is daarom een aantal wijzigingen doorgevoerd om te voldoen aan deze nieuwe wetgeving en aan onze eigen verordeningen. De toevoegingen zijn;

- Paragraaf 9.4 Bedrijfsvoering.
Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen weer wat de stand van zaken is voor de bedrijfsvoering van de organisatie. Denk hierbij aan actuele onderwerpen, beleidsvoornemens en rechtmatigheid.
- Paragraaf 9.5 Paragraaf openbaarheid.
Om inzicht te geven in de uitvoering van de Wet Open Overheid (WOO) en het verstrekken van kwalitatieve en kwantitatieve informatie wordt deze paragraaf opgesteld. Hierin worden beleidsvoornemens en actualiteiten rondom deze thema's benoemd.

In begrotingsjaar 2026 stellen we het aankomende *Waterbeheerprogramma 2028-2033* op. In december 2026 zal het *definitief concept Waterbeheerprogramma 2028-2033* gereed zijn. Hiervoor wordt in het najaar van 2025 een plan van aanpak voorbereid.

Het proces om te komen tot een waterbeheerprogramma is het samenbrengen van (nieuwe) inhoudelijke opgaven, afstemming met de regionale waterprogramma's van de provincies en het Nationaal Waterprogramma en een participatieproces.

In 2027 volgt de inspraakprocedure voor het nieuwe programma, samen met het Nationaal Waterprogramma en de Regionale Waterprogramma's van de provincies. In december 2027 wordt het *definitieve Waterbeheerprogramma 2028-2033* vastgesteld door het Algemeen Bestuur zodat deze op 1 januari 2028 in werking kan treden.

Hoofdstuk 3 Klimaatrobuust gebied

Uit het Waterbeheerprogramma

Onze ambitie is om richting 2050 wendbaar invulling te geven aan het beheer, het onderhoud en de inrichting van het regionaal watersysteem. Dit doen we in combinatie met aanpassingen in gebruik en inrichting van de omgeving, zodat het hele jaar een optimale balans tussen te nat en te droog wordt bereikt. Tegelijkertijd zijn inwoners, bedrijven en medeoverheden voldoende weerbaar tegen de onvermijdelijke gevolgen van extreem weer.

Beleidsdoelstellingen

WBP-KG-01	We houden het watersysteem op orde en zorgen dat we aan de normen blijven voldoen in landelijk en stedelijk gebied.
WBP-KG-02	We werken toe naar een andere balans van vasthouden-bergen-afvoeren (voorraadbeheer), rekening houdend met de recente inzichten over de snelheid van klimaatverandering.
WBP-KG-03	Wij investeren gebiedsbreed in een toename van de veerkracht, anticiperend op de nieuwe inzichten over de snelheid van klimaatverandering richting 2050.
WBP-KG-04	We pakken daarvoor een agenderende rol in de integrale aanpak, samen met omgevingspartners, om te komen tot een nieuwe inrichting.
WBP-KG-05	We zetten in op de verdere ontwikkeling van onze instrumenten (hydrologische modellen en meetnetten) en intensiveren de kennisontwikkeling.
BA-01	We werken aan een veerkrachtig, klimaatrobuust watersysteem dat is aangepast aan de weersverandering zoals droogte en extreme neerslag en aan de effecten van klimaatverandering die steeds sneller voelbaar worden.

3.1 WATERSYSTEEM OP ORDE

2026 op hoofdlijnen

Wij werken aan het op orde krijgen van de toetsingknelpunten, voeren het plan van aanpak voor de overige keringen uit en voeren het (meerjaren) meetprogramma bagger uit. Het in 2023 vastgestelde beleid voor het vergroten van de biodiversiteit en de visie op (brede) onderhoudspaden langs watergangen wordt in 2026 verder uitgevoerd. Om beter voorbereid te zijn op de klimaatverandering met langere periodes van droogte of juist extremere neerslagpieken, worden de calamiteitenplannen Wateroverlast en Watertekort geactualiseerd. Deze actie wordt in samenwerking met Koers Weersexremen opgepakt.

In 2025 is de nieuwe gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen van kracht geworden, vastgesteld door de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. De gedragscode zorgt ervoor dat waterschappen bestendig beheer en onderhoud, zoals maaibeheer, kunnen uitvoeren zonder noodzaak van een omgevingsvergunning voor beschermde soorten. De in de nieuwe gedragscodes opgenomen veranderde werkmethodes en grotere onderzoeksplicht, kosten structureel meer tijd en capaciteit dan voorgaande jaren. Voor het komende jaar worden hiervoor middelen beschikbaar gesteld.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Watersystemen?

- De afgelopen jaren zijn waterbodempkwaliteitsmetingen gedaan in KRW-waterlichamen waarvan het vermoeden was dat de voedselrijke sliblaag een knelpunt is. Deze meetgegevens zijn nader uitgewerkt tot een baggerprogramma. In 2025 is de inventarisatie- en onderzoeksfase afgerond en is er krediet verleend voor uitvoering van de maatregelen. De insteek is dat het voedselrijke slib uiterlijk in 2027 ook daadwerkelijk is verwijderd. Dit zgn. kwaliteitsbaggeren is een onderdeel van het thema schoon en gezond.
- Uit het Meetprogramma kwantiteitsbaggeren volgt de uitvoeringsopgave kwantiteitsbaggeren. De eerste uitvoeringsprojecten starten medio 2026.
- Jaarlijks wordt er regulier groot onderhoud aan onze assets voorbereid en uitgevoerd, zodat het regionale watersysteem betrouwbaar blijft voor de toekomst. Dit betreft bijvoorbeeld renovatie van stuwen en procesautomatisering van de waterkwantiteitsobjecten. In 2026 wordt het groot onderhoud c.q. nieuwbouw aan stuw en brug Velhorst, stuw Hoge Weide en inlaatwerk Twentekanaal, allen in de Berkel, afgerond.
- Als onderdeel van de asset gedreven werken (assetmanagement) stellen we een Lange Termijn Asset Planning (LTAP) op voor onze vitale assets (kwantiteitsgemalen, stuwen en regelwerken). Deze dient als basis voor het prioriteren en programmeren van het groot onderhoud en eventuele aanpassingen vanuit de andere strategische opgaven.
- Voortzetting actualisatie van de registratie van de grondwateronttrekkingen, om een actueel en compleet beeld van de omvang en ligging van de onttrekkingen in ons werkgebied te krijgen.

- Uit het programma Kaders voor Kades volgt de uitvoeringsopgave Herstel Overige Keringen, ook hier starten de eerste uitvoeringsprojecten medio 2026.
- De bestaande peilbesluiten (3 stuks) zijn in 2025 in de huidige vorm verlengd voor een periode van 5 jaar, in overleg met de provincie Gelderland. In 2026 wordt een plan van aanpak opgesteld om de actualisatie van deze peilbesluiten uit te voeren in overeenstemming met de omgevingsverordening en de provinciale waterverordening voor de vervolgperiode van 10-jaar (2027-2037).

3.2 VOORRAADBEHEER

2026 op hoofdlijnen

- **Kortetermijnmaatregelen:** In 2026 gaan we door met het Vervolgprogramma 'Elke druppel de grond in (EDDGI) 2025-2030'. We blijven inzetten op de vraag gestuurde en TBO-aanpak onder EDDGI. De gebiedsgerichte aanpak gaat in 2026 van start. Hierin werken we op kansrijke locaties, zoals Voorwoolds water en elders aan EDDGI-maatregelen met grondeigenaren in groepen. Over de grens delen we onze kennis en ervaring met EDDGI in onze samenwerking met Kreis Borken en de aangrenzende Wasserverbände als onderdeel van een grensoverschrijdend Interregproject.
- **Lange termijn maatregelen:** Met de partners in de Aanpak Droogte en Wateroverlast Achterhoek en Liemers is op grond van de voortzetting van de bestuurlijke afspraken met het Programmaplan 2025-2026 overeengekomen om in te zetten op versnelling van de uitvoering van droogtemaatregelen. Hiertoe hebben partners, waaronder het waterschap, afgesproken in 2026 de voorwaarden te realiseren voor een uitvoeringsprogramma voor minimaal 10 jaar op basis van commitment over de individuele bijdrage van financiële middelen en instrumenten van de partners. Als opmaat naar deze gezamenlijke meerjarenprogrammering is afgesproken om met 8 sleutelprojecten concreet de stap naar uitvoering te maken. Hiermee leggen we een collectieve basis onder de uitvoering van de opgave uit onze Koers Voorraadbeheer. Daarnaast wordt het handelingsperspectief voor wateroverlast en bovenlokale neerslagextremen verder uitgewerkt met de partners (aansluiten bij bovenregionale stresstest en worden raakvlakken en consequenties voor droogtemaatregelen in beeld gebracht (Koers Neerslagextremen). Daartoe voeren wij met gemeenten, provincie en maatschappelijke partners een verdiepende analyse uit voor het stroomgebied van de Oude IJssel. Met de werkregio's Achterhoek+ en Liemers is de betekenis van 'Water en bodem sturend' uitgewerkt in signaleringskaarten en wordt in 2026 bepaald hoe dit verder geborgd kan en moet worden in beleid en regelgeving (Koers Stad en Dorp). Met de signaleringskaarten krijgen o.a. de waterbeelden uit de bovenregionale stresstest doorwerking in afwegingen over stedelijke ontwikkelingen.
- **Integrale klimaataanpak focusgebieden:** In integrale gebiedsprocessen werken we zowel aan de lange termijn aanpak als aan de korte termijn aanpak via EDDGI-maatregelen. We zetten in op het verbinden van de wateropgaven aan andere opgaven in het landelijk gebied, zoals in het gebiedsproces Vitaal Platteland Winterswijk en rond een aantal waterwinningen. We maken afspraken met de provincie en gemeenten over het opstellen van een maatregelenplan voor deelstroomgebieden zoals in de Limbeek. Focus ligt daarbij op het Achterhoekse plateau.
- **Beleids- en kennisontwikkeling:** Er wordt gewerkt aan een doorontwikkeling van ons eigen peilbeheer om meer water vast te houden en beter om te gaan met toenemende risico's op wateroverlast. We starten in 2026 met het opstellen van een beleidsnota peilbeheer, het actualiseren van de normen, de informatievoorziening en de werkprocessen rond het peilbeheer.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Watersystemen?

Naast bovenstaande activiteiten wordt er aan de volgende klimaatrobuuste inrichtingsprojecten gewerkt. In 2026 willen we de systeemaanpak van de Zumpe afronden. We starten met de uitvoering van beekherstel Bemersbeek Schippersbeek en de Buurserbeek fase 3. En binnen de Landgoederzone Baakse Beek gaat de uitvoering door met Wildenborch fase 2 en Wientjesvoort. Daarnaast is er natuurlijk het EDDGI-programma voor de lokale droogteaanpak in samenwerking met grondeigenaren. Verder is er nog een aantal kleinere projecten zoals de afvoer- vertragende maatregelen in het stroomgebied van de Boven-Slinge.

3.3 KOERS STAD EN DORP (STEDELIJK GEBIED)

2026 op hoofdlijnen

In 2026 werken we aan onze opgaven in het stedelijk gebied op basis van de vastgestelde koers. De belangrijkste opgaven zijn de aanpak van wateroverlast als gevolg van extreme neerslag en de verbetering van de waterkwaliteit. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen hanteren we het uitgangspunt dat het water- en bodemsysteem sturend zijn bij zowel locatiekeuzes als bij de inrichting ervan. Vanuit de koers zetten we ook in op bewust gedrag bij inwoners en bedrijven met de campagne 'Weet van water en groen'.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Watersystemen?

We werken aan de hand van de koers stedelijk gebied integraal aan de opgaven in stedelijk gebied samen met gemeenten. Met iedere gemeente stellen we een samenwerkingsagenda op waarin we afspraken maken over de belangrijkste wateropgaven in het stedelijke gebied. We zijn vorig jaar gestart met het opstellen van samenwerkingsagenda's en gaan daar in 2026 mee door.

In de samenwerkingsverbanden van de Achterhoek+ en de Liemers onderzoeken we de noodzaak voor de actualisatie van de stresstesten. Dit komt voort uit de afspraken uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Voor de aanpak van de waterkwaliteit in 'overige wateren' in stedelijk gebied kijken we naar de monitoring vanuit het thema gezonde leefomgeving. We maken met gemeenten in de samenwerkingsagenda afspraken over nadere analyses en uitvoeringsmaatregelen.

In 2026 stellen we de geactualiseerde notitie 'water in ruimtelijke plannen' vast. Bij deze actualisatie betrekken we de gemeenten en leggen we de verbinding met het instrument 'signaleringskaart water en bodem sturend'.

Qua uitvoeringsprojecten starten we in 2026 met Klimaatrobuust Watersysteem Didam en gaan we in Zutphen met grootschalig onderhoud en optimalisaties aan de slag.

3.4 NEERSLAGEXTREMEN (WEERSEXTREMEN)

2026 op hoofdlijnen

In 2026 starten we met de uitwerking en implementatie van de Koers Neerslagextremen, die in november 2025 zullen worden aangeboden aan het Algemeen Bestuur. In de Koers is uitgewerkt wat toenemende neerslagextremen ("boven-normatieve situaties") voor ons gebied betekenen. Daarnaast hebben we een actieve rol in de risicodialoog die, onder regie van de provincie, in 2025 is gestart. De betrokken partijen voeren hierin dialoog over de risico's en mogelijke (meerlaagse) maatregelen.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen en Waterveiligheid?

In 2026 starten we met de onderzoeken en verkenningen die meer inzicht geven in de mogelijke maatregelen in de kwetsbare gebied Oude IJssel en Berkel. Verder starten we met de verdiepende analyse gericht op de mogelijke opties voor het versterken van onze crisisorganisatie.

Hoofdstuk 4 Veilig gebied

Uit het Waterbeheerprogramma

De bescherming tegen hoog water is een randvoorwaarde om veilig te kunnen wonen en werken in ons gebied. Daarnaast hebben we een sterke adviesrol in de ruimtelijke ordening en zijn we een sterke partner in de calamiteitenbestrijding.

Beleidsdoelstellingen

WBP-VG-01	Beheer op maat: we voeren de zorgplicht uit conform de ambities die we hiervoor geformuleerd hebben.
WBP-VG-02	We hebben inzicht in de sterkte van de regionale en primaire waterkeringen.
WBP-VG-03	We zorgen voor de versterking van de regionale en primaire waterkeringen.
WBP-VG-04	We hebben zicht op en sturen op ontwikkelingen in het aangrenzend areaal.
WBP-VG-05	We zijn een sterke adviseur in de ruimtelijke ordening.
WBP-VG-06	Voor als de dijken breken: we hebben een effectieve crisisorganisatie.
BA-01	De bescherming tegen hoog water is een randvoorwaarde om veilig te kunnen wonen en werken in ons gebied. We zorgen voor veilige dijken, nu en in de toekomst. Dat doen we door dagelijks beheer van onze dijken/keringen en door continu inzicht in het functioneren van onze dijken/keringen.

4.1 BEHEER OP MAAT

2026 op hoofdlijnen

Instandhouding van ons bestaande areaal is een belangrijke randvoorwaarde voor het bieden van waterveiligheid. We sluiten aan bij de landelijke herijking zorgplicht en zorgplicht centraal. Dit zorgt ervoor dat het waterschap toewerkt naar 'continu inzicht' in de staat van de waterkering gelet op beoordelen, instandhouding én versterking.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterveiligheid?

Naast het regulier cyclische beheer en onderhoud zoals het uitvoeren van inspecties, verlenen van vergunningen en het onderhoud, werken we in 2026 voor de waterkeringen verder aan een handelingskader voor de bever. Dit doen we in afstemming met collega waterschappen, provincie en Rijk.

Daarnaast wordt onder andere het beleid op biodiversiteit verder geïmplementeerd.

We gebruiken meerdere informatiebronnen, dashboards en werkafspraken, waardoor we explicieter gaan werken, elkaar makkelijker kunnen vinden en kunnen informeren over de specifieke staat van onze waterkeringen.

We werken door in het groot-onderhoudsprogramma aan onze waterkerende kunstwerken, die omwille van leeftijd en/of wettelijke eisen een opknappbeurt nodig hebben en we stellen de integrale veiligheidsrapportage over het jaar 2025 op.

4.2 INZICHT IN STERKE KERINGEN

2026 op hoofdlijnen

Voor de primaire keringen is in 2023 de eerste landelijke beoordeling (LBO1) afgerond en inmiddels is officieel de tweede beoordelingsronde (LBO2) gestart. Aandachtspunt hierbij is dat we toewerken naar een continu inzicht in de veiligheid van onze primaire keringen. Voor de regionale keringen is eind 2024 de tweede toetsronde afgerond en in 2025 vastgesteld. We voeren we een aantal vervolgonderzoeken in 2026 uit.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterveiligheid?

In 2026 maken we een start met de tweede landelijke beoordeling voor de primaire waterkeringen (LBO2) en we maken daarvoor een plan van aanpak. Het resultaat van de toetsing van de regionale waterkering vertalen we naar een, naar verwachting beperkt, versterkingsprogramma.

Sinds 2023 hebben we voor de trajecten Spijk – Westervoort (48-1) en Den Elterweg Zutphen (50-1) grondwatermonitoring beschikbaar. We hebben een evaluatie uitgevoerd van de geplaatste grondwatermonitoring van het traject 48-1. Op basis hiervan zijn we in 2025 gestart met de uitrol van het monitoringsysteem naar andere trajecten in ons gebied en gaan in 2026 hiermee door.

4.3 VERSTERKING WATERKERINGEN

2026 op hoofdlijnen

Onze HWBP-projecten liggen op koers voor het behalen van de doelstellingen uit het WBP en daarmee ook de landelijke doelstellingen:

- Het project Grutbroek is afgerond in 2025 (dijk veilig).
- Het project Rijnkade Arnhem wordt in 2026 afgerond (dijk veilig).
- De projecten Project Pannerden-Westervoort en Den Elterweg-Zutphen werken in 2026 aan de 'planuitwerkingsfase'.
- In 2026 werkt het project Tolkamer-Pannerdense Waard aan de 'verkenningfase'.

De HWBP-alliantie staat voor de opgave om de bestuurlijke afspraken set Herijking HWBP uit 2025 uit te werken om tot een stabiele en voorspelbare programmering te komen die ook past binnen de beschikbare middelen.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterveiligheid?

De focus ligt op het onverminderd doorzetten van de lopende projecten en tegelijkertijd het versterken van het programma: verbeteren met de "winkel open".

Versterking van het programma vindt plaats op de 4 aandachtsvelden zoals benoemd in de evaluatie van het HWBP: Besturing en leiding, mensen en cultuur, inrichting en processen, middelen en systemen. We leveren actief een bijdrage aan het 'Ontwikkelprogramma van de HWBP-alliantie' om tot een stabiel, voorspelbaar en betaalbaar programma te komen.

4.4 AANGRENZEND AREAAL

2026 op hoofdlijnen

We zijn nauw betrokken bij het Rijksprogramma Ruimte voor de Rivier 2.0. In 2026 wordt besluitvorming verwacht over de afvoerverdeling en over de ruimtelijke reserveringen voor rivierverruiming. We werken in de 'Arbeitsgruppe Hochwasser Rhein' verder samen met de partners in Nordrhein-Westfalen aan het gezamenlijke werkprogramma. We versterken de samenwerking met het Deichverband door meer gemeenschappelijke activiteiten op te pakken. Via de Arbeitsgruppe Delta Rhein wordt de afstemming voor de derde ronde Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) vormgegeven.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterveiligheid?

We volgen doorlopend de ontwikkelingen rondom het Programma Integraal Riviermanagement en blijven actief in de grensoverschrijdende samenwerking.

4.5 STERKE ADVISEUR IN DE RUIMTELIJKE ORDENING

2026 op hoofdlijnen

We hebben een actueel overzicht van de opgaven van onze partners en weten waar meekoppelkansen zich voordoen. We passen onze kering in met ten minste het behoud van bestaande ruimtelijke kwaliteit.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterveiligheid?

Bovengenoemde activiteiten worden in het programma Waterveiligheid opgepakt, daarnaast versterken we onze rol door inbreng voor het thema Waterveiligheid in de trajecten voor 'Water en Bodem sturend'. In 2026 werken we aan de vernieuwing van de zogenaamde Profielen van Vrije Ruimte (PVVR) zodat de handelingsruimte voor toekomstige dijkversterkingen beter beschermd is.

4.6 OVERSTROMINGSINFORMATIE

2026 op hoofdlijnen

Het project overstromingsinformatie is in 2024 afgerond. De handelingsperspectieven worden verder uitgewerkt.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen en Waterveiligheid?

In 2025 en 2026 werken we aan het vergroten van de bekendheid en toepassingsmogelijkheden van de overstromingsinformatie zowel intern als extern. Ook kijken we naar de vertaling van de resultaten naar de ROR. De Koers Neerslagextremen wordt in november 2025 voor vaststelling aangeboden. We starten in 2026 met de uitwerking hiervan.

Hoofdstuk 5 Gezonde leefomgeving

Uit het Waterbeheerprogramma

Als waterschap zorgen we voor een schoon en gezond watersysteem voor de mensen en de natuur in het gebied. Wij streven ernaar dat het water in onze leefomgeving geschikt is voor verschillende maatschappelijke functies en dat het geen risico's oplevert voor de volksgezondheid. Ons doel is een oppervlaktewatersysteem te bereiken dat functioneert om de functies natuur, stedelijk gebied en vruchtbare landbouwgronden te bedienen.

Beleidsdoelstellingen

WBP-GL-01	We zorgen voor inrichting, beheer en onderhoud van de watergangen en de afvalwaterketen (transportstelsels en rioolwaterzuiveringen).
WBP-GL-02	We geven invulling aan de maatregelen voor de KRW- en Natuurwateren (voormalige HEN/SED wateren).
WBP-GL-03	We beschermen de kwaliteit van onze overige wateren om achteruitgang te voorkomen.
WBP-GL-04	We stimuleren en beïnvloeden andere partijen die een bijdrage kunnen of moeten leveren aan het behalen van de gewenste waterkwaliteitsdoelen.
WBP-GL-05	We faciliteren en stimuleren ontwikkeling en kennis op het gebied van bodemverbetering en zuiveringstechnieken.
BA-03	Ons doel is een watersysteem te bereiken dat functioneert om de functies natuur, stedelijk gebied en vruchtbare landbouwgronden te bedienen. We streven naar schoon water dat in onze leefomgeving geschikt is voor verschillende maatschappelijke functies.
PPN-GL-2024	Een grotere biodiversiteit op grondstroken aangrenzend aan onze watergangen, eigen terreinen en kades wordt nagestreefd, i.s.m. de ambitie Biodiversiteit en Visie op onderhoudspaden. In de jaren 2024-2029 wordt de eerste 70 km als pilot brede onderhoudspaden gerealiseerd.

5.1 GOEDE WATERKWALITEIT, ECOLOGIE EN BIODIVERSITEIT

2026 op hoofdlijnen *Systeem op orde*

We streven naar een grotere biodiversiteit op grondstroken aangrenzend aan onze watergangen en waar mogelijk op terreinen van de rwzi's, dit aan de hand van het beleidskader op dit gebied. Door kwaliteitsbaggeren dragen we bij aan de KRW-doelen, namelijk door het verminderen van de nalevering van meststoffen.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma *Watersystemen?*

We starten in 2026 met de pilot brede onderhoudspaden en met het kwaliteitsbaggeren in de KRW-watergangen. In 2026 en 2027 worden de noodzakelijke trajecten gebaggerd.

2026 op hoofdlijnen *Schoon en gezond*

In 2026 worden de maatregelen die uit de nieuwe feitenbladen voor de bovenlopen (aangemerkt als Natuurwateren) voortkomen geprogrammeerd. Hiervoor vindt bestuurlijke afstemming plaats met de provincie om de feitenbladen formeel vast te stellen. In de uitvoering proberen we zoveel mogelijk aan te sluiten bij de inrichtingsopgave voor de KRW-waterlichamen. We geven prioriteit aan de uitvoering van KRW-maatregelen om ze in 2027 gereed te hebben. Wat betreft inrichtingsmaatregelen voor de KRW hebben we vooral nog een opgave in de Groenlose Slinge en de Grote Beek.

In 2025 heeft het waterschap op basis van de KRW Tussenevaluatie een aanpak opgesteld voor de opvolging daarvan. Voor biologische doelen is een quickscan uitgevoerd met mogelijke maatregelen om doelen alsnog te halen, ook is gekeken naar het benutten van uitzonderingsgronden. Hierbij zullen wij voorstellen om doelen aan te passen als geen aanvullende maatregelen mogelijk zijn en/of de situatie dusdanig veranderd is dat eerder gestelde doelen niet meer passen. Voor chemische parameters is een aanvullend monitoringpakket in gang gezet om een beter en fijnmaziger beeld te krijgen van de chemische waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen.

In 2026 gaan we werken aan de verantwoording van het KRW-doelbereik, voor elk KRW-doel dat niet gehaald is moet een verantwoording opgesteld worden. Eind 2027 is immers de deadline van de KRW. Deze verantwoording is een verplicht onderdeel van het nieuwe Waterbeheerprogramma.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma watersystemen?

Qua uitvoeringsprojecten zit er in 2026 veel in de pijplijn. Bijvoorbeeld de Buurserbeek en de vispassage Miste in combinatie met beekherstel van de Boven-Slinge. Maar ook de afronding van het Berkelproject, Lochem-Almen. In Zutphen wordt het laatste gedeelte van de Berkel van Stuw De Kap tot Wijnhofpark heringericht. In het kader van het project Versterking KRW en Ecologie worden op diverse beektrajecten maatregelen voorbereid en uitgevoerd zoals plaatsen beekhout en inrichten natuurvriendelijke oevers. Tot slot kan naar verwachting ook de uitvoering van Stapsteen Drempt gestart worden.

We werken de quickscan aanvullende maatregelen voor biologisch doelbereik uit in aangepaste factsheets voor de waterlichamen en leggen dit ter besluitvorming voor aan het bestuur. Deze aangepaste factsheets vormen de basis voor afstemming met de provincie en zijn een belangrijke bouwsteen voor het nieuwe Waterbeheerprogramma (2028-2033).

In samenwerking met de provincie Gelderland vertalen we de aangepaste feitenbladen voor de Natuurwateren in een programmering van maatregelen, inclusief de (co-)financiering. Op basis van een aanvullende studie door Wageningen Environmental Research (WEnR) proberen we een beter beeld te krijgen van de restopgave voor nutriënten voor de landbouw. Hier worden verwachte maatregelen in het kader van het 8e Nitraat actieprogramma in meegenomen. We gaan proberen via het Programma Ruimte voor Landbouw en Natuur (RLN) dat het NPLG vangt, de samenwerking met partners in de landbouw en de natuur te versterken. Financiering hiervan is nog onduidelijk. De Natuurherstelopgave biedt hiervoor een aanvullend kader.

We sluiten aan bij de nieuwe Stichting Agrarisch Netwerk Achterhoek, die in opdracht van het Ministerie van LNV aan de lat staat voor experimenteergebied Oost-Nederland. In die stichting nemen deel: VK-Oost, VALA, De Innovatie coöperatie en Stichting biomassa deel. Het bouwt in belangrijke mate voort op eerdere projecten en voorstellen van deze organisatie, zoals een kunstmestvrije Achterhoek en het Markemodel. We bekijken of en hoe we onze betrokkenheid in dit project de komende jaren kunnen gaan organiseren en borgen.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

De waterketen gaat door met het zuiveren van afvalwater binnen huidige kaders. Daarnaast gaan we door met de realisatie van de KRW-maatregelen voor eind 2027. Voor 2026 betreft dat met name de realisatie van een technische zuivering op de 'rwzi's Lichtenvoorde en Ruurlo. Uit de opvolging van de KRW-tussenevaluatie moet blijken of aanvullende reductieopgaven voor de afvalwaterketen aan de orde zijn. Dit betreft nutriënten als dat nodig is voor biologisch doelbereik. Op basis van de aanvullende monitoring kan de afvalwaterketen een significante bron voor overschrijding van chemische stoffen zijn. Daar waar dit het geval is, werken we per zuiveringskring een strategie uit om deze reductieopgaven te realiseren. Dit wordt verankerd in een uitvoeringsprogramma met ketenpartners (zoals gemeenten).

De nieuwe EU Richtlijn Stedelijk afvalwater is vastgesteld en wordt in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. In 2026 voeren we een impactanalyse uit, ter voorbereiding op het nieuwe waterbeheerprogramma. In eerste instantie betreft dit het realiseren van een aanvullende zuivering voor organische microverontreinigingen boven 150.000 ie. Dat zijn de rwzi's Nieuwgraaf, Zutphen en Etten. Medio 2027 wordt via aanvullende Europese besluitvorming duidelijk voor welke kleinere rwzi's ook een aanvullende zuivering voor organische microverontreinigingen nodig is.

5.2 EEN DUURZAME EN DOELMATIGE (AFVAL)WATERKETEN

2026 op hoofdlijnen Water op maat

In 2026 gaan we door met de realisatie van aanvullende maatregelen op de zuiveringen in het kader van de KRW. We geven prioriteit aan de aanpassing van de zuiveringen als bijdrage aan doelbereik voor nutriënten en ammonium. Hiermee verwachten we de deadline van 2027 te halen (binnen het investeringsvolume van de afvalwaterketen).

De tussenevaluatie voor de KRW kan leiden tot een aanvullende opgave voor de afvalwaterketen (aanpassingen rwzi's en bronaanpak). Eventuele maatregelen programmeren we voor de volgende planperiode als daar structurele aanpassingen mee gemoeid zijn. Optimalisaties in de bedrijfsvoering kunnen we waar nodig eerder uitvoeren.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

We dragen continu zorg voor een optimale waterketen om te voldoen aan de lozingsisen ten behoeve van de waterkwaliteitsdoelen voor alle 13 rwzi's. Daarin zijn de dagelijkse bedrijfsvoering en investeringen in renovaties en vervangingen een vast onderdeel. Vanuit de investeringen voor Waterketen op orde wordt hier invulling aangegeven. In 2026 worden de investeringen hierin voor 2027 en 2028 voorgelegd. Verder worden, naar aanleiding van een recente calamiteit, ook elementen van het veiligheidsbeleid en inrichting voor onze assets opnieuw onder de loep genomen. Mogelijk komen hier nieuwe voorstellen voor beheeraspecten of assets uit voort.

In 2026 volgen we de zuiveringsprestaties en effecten van de nieuwe technische nazuivering op rwzi Winterswijk intensief. Daarnaast start in 2026 de realisatie van de natuurlijk natuurlijke nazuivering. In 2026 worden de technische nazuiveringen op rwzi's Ruurlo en Lichtenvoorde gerealiseerd en in bedrijf genomen én wordt het planuitwerking van rwzi Aalten afgerond in opmaat naar de realisatie in 2027. De optimalisatiemaatregelen voor de rwzi Etten zijn doorgevoerd en worden geëvalueerd. Ook worden aanvullende maatregelen genomen om de toekomstige groei van het aanbod van afvalwater op te kunnen vangen. Deze maatregelen worden ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Watersystemen?

Nu de technische nazuivering op rwzi Winterswijk gereed is, gaan we de effecten op de waterkwaliteit van de Groenlose Slinge intensief monitoren.

2026 op hoofdlijnen Slimme keten

We werken 'Zicht op elke druppel' uit, waarbij door meten, slim datagebruik en samenwerken in de regio uiteindelijk iedere druppel binnen de watercyclus gevolgd en bijgestuurd kan worden. We doen onderzoek naar de wijze waarop we onze assetdata actueel, betrouwbaar en compleet naar de toekomst beschikbaar houden en op welke wijze we dit weer kunnen geven, bijvoorbeeld met een Bouwinformatie- model (BIM). Samen met het Datalab werken we data gedreven aan digitale producten voor een duurzame en doelmatige (afval)waterketen.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

Voor rwzi Winterswijk hebben we de waarde van de slimme gemalenregeling voor het presteren van de zuivering en technische nazuivering gezien. Daarom willen we in 2026 starten met de uitrol van de slimme gemalenregeling in andere zuiveringskringen. Hiervoor wordt een voorstel neergelegd waarbij digitale transformatie, samenwerking en waterkwaliteit samenkomen. Dit draagt bij aan onze inzet voor de Kaderrichtlijn Water.

5.3 FUNCTIES EN EMISSIES VORMEN GEEN BELASTING VOOR HET WATERSYSTEEM EN DE RIOOLWATERZUIVERING

2026 op hoofdlijnen Schoon en gezond

- Als onderdeel van de opvolging van de tussenevaluatie hebben we het monitoring programma uitgebreid om een beter zicht te krijgen op de toestand en trend van de chemische waterkwaliteit. In 2026 komen de eerste gegevens beschikbaar. We zetten waar nodig in op aanvullende metingen om bronnen van probleemstoffen nader te duiden en nut en noodzaak van maatregelen te onderbouwen. We hebben een actueel overzicht van toestand en trends.
- In 2026 wordt op initiatief van het Ministerie van I&W een Emissie-Immissietoets uitgevoerd voor alle rwzi's om een beeld te krijgen van het effect van lozingen van effluent op het ontvangend oppervlaktewater. Verder wordt landelijk een aanvullend meetprogramma uitgewerkt om een volledig beeld te krijgen van gehalten van probleemstoffen in het effluent. Vervolgens wordt een landelijk programma 'Afalwaterketen KRW-proof uitgewerkt' voor alle rwzi's in Nederland.
- In lijn met de vergunningenstrategie worden de watervergunningen en maatwerkbesluiten geactualiseerd (bezien en herzien). De omgevingswet, die per 1 januari 2024 in werking is getreden, stelt dat aanvullende voorwaarden gesteld moeten worden aan omgevingsvergunningen wanneer dat nodig is om aan de omgevingswaarden te voldoen. De KRW-doelen voor de regionale wateren zijn een voorbeeld van zulke omgevingswaarden. De verplichting geldt dus ook voor de vergunningen van directe lozingen waar het waterschap bevoegd gezag voor is. Intussen is duidelijk dat vergunningen alleen nog voor bepaalde tijd afgegeven mogen worden.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Watersystemen?

In het programma Watersystemen voeren we aanvullende metingen uit in het effluent van de zuiveringen om te zien of en in hoeverre de zuiveringen bijdragen aan overschrijding van KRW-normen van het oppervlaktewater. Op basis van de eerste monitoringsgegevens van de grensoverschrijdende belasting agenderen we de normoverschrijdingen bij de Duitse partners. Om te voldoen aan de onderzoeksverplichting van de KRW gaan we aanvullend meten op norm overschrijdende stoffen. Hiervoor zijn extra inspanningen nodig.

We zorgen ervoor dat vergunningen voor directe lozingen, waar het waterschap bevoegd gezag is, uiterlijk eind 2027 op orde zijn. Dit geldt ook voor maatwerkvoorschriften voor lozingen van rwzi-effluent, te beginnen met de KRW-zuiveringen. De maatregelen die genomen zijn of nog worden genomen, worden daarmee ook juridisch geborgd.

We gaan het KRW-toetsingskader inzetten om activiteiten te beoordelen op het effect op het bereiken van KRW-doelen. Hiermee kan een groot scala aan ingrepen beoordeeld worden.

2026 op hoofdlijnen Water op maat

- We prioriteren onze vergunnings- en handhavingsactiviteiten om de risico's voor de waterkwaliteit te beperken en de doelmatige werking van de zuiveringstechnische installaties te behouden. In relatie daarmee bepalen we onze positie ten aanzien van opkomende stoffen en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), zoals PFAS.
- Na bestuurlijke goedkeuring passen we in 2026 de strategie voor de ketenaanpak emissies van stoffen toe, waarbij vergunningen KRW-proof worden gemaakt. De invloed van diffuse bronnen en (in)directe lozingen op de doelmatige werking van de zuiveringen en het ontvangende oppervlaktewater worden hierbij ook beschouwd. We zetten nadrukkelijk in op een ketenaanpak waarin iedere ketenpartner vanuit een eigen verantwoordelijkheid en handelingsperspectief doelmatig bijdraagt aan de opgave. Hiermee voorkomen we onnodig grote investeringen in de zuivering.
- We verkennen wat de consequenties zijn voor de vergunningen (maatwerkvoorschriften) voor het lozen van effluent van onze rwzi's op het regionale oppervlaktewater (KRW-waterlichamen) en we toetsen of vergunningen voor directe lozingen van bedrijven KRW-proof zijn vanuit de opgave volgens SGBP3. We actualiseren deze vergunningen waar nodig.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

Waterschap Rijn en IJssel draagt bij aan de landelijke aanpak 'Afalwaterketen KRW proof' door data aan te leveren, waar nodig extra te monitoren en het uitwerken van een handelingsperspectief voor de afvalwaterketen wanneer emissies onaanvaardbaar zijn.

We toetsen de vergunningen (maatwerkvoorschriften) voor het lozen van effluent van onze rwzi's op het regionale oppervlaktewater (KRW-waterlichamen) en we toetsen of vergunningen voor directe lozingen van bedrijven KRW-proof zijn vanuit de opgave in overeenstemming met SGBP3. We actualiseren deze vergunningen waar nodig.

Het KRW proof maken van de afvalwaterketen en de bijdrage van de rwzi daarin, is een complexe opgave die verband houdt met de prognose voor doelbereik uit de KRW-Tussenevaluatie. Een rwzi is niet gebouwd om alle verontreinigende stoffen uit het water te halen. Van verschillende ketenpartners is een inspanning nodig (denk aan bronaanpak in huishoudens, omgang regenwater, vergunningen (in)directe lozingen), slimmer sturengemalen, aanpassen zuiveringen etc.). Daarom wordt voor de invulling van de restopgave met ketenpartners (zoals gemeentes en omgevingsdiensten) in 2026 een strategie voor de ketenaanpak van stoffen bestuurlijk vastgesteld. Deze strategie wordt per zuiveringskring uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma voor de verschillende ketenpartners.

Deze intensivering van de ketensamenwerking met gemeentes en omgevingsdiensten vraagt extra capaciteit.

5.4 BOVENREGIONAAL WATERKWALITEITSBELEID

2026 op hoofdlijnen Implementatie Europese en landelijke regelgeving

We volgen landelijke ontwikkelingen op het gebied van interpretatie van regelgeving en uitwerking van maatregelen om een bijdrage te leveren aan de KRW-doelen van het ontvangend oppervlaktewater. In 2026 wordt het KRW-impuls programma verder uitgewerkt met als doel de KRW-doelen dichterbij te brengen. Op landelijk niveau worden handreikingen uitgewerkt voor de verantwoording van de KRW-doelen die gehaald moeten worden uiterlijk eind 2027. Dit betreft onder andere standaardformuleringen als het niet halen van een doel voor heel Nederland geldt.

We volgen de Europese besprekingen over de aanvullende besluiten ten aanzien van de Herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de Richtlijn Prioritaire Stoffen en de Nederlandse implementatie.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Watersystemen?

Vanuit het programma Watersystemen leveren we inbreng en vertalen we bovengeschetste ontwikkelingen naar activiteiten binnen onze taak (inrichting en beheer van het watersysteem).

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

We beschouwen en begroten de aanvullende maatregelen die nodig zijn om de restopgave uit de tussenevaluatie van de KRW in te vullen. Daarnaast vertalen we voorgenomen herzieningen van Europese richtlijnen in consequenties voor onze zuiveringen en voor de aanpak van indirecte lozingen via een impact analyse. We verwachten echter dat dit het komende jaar nog geen directe consequenties heeft (zie ook 'een duurzame en doelmatige afval- waterketen'). Voor de volgende planperiode betekent dit een fors investeringsvolume om de zuiveringen aan te passen aan nieuwe regelgeving.

2026 op hoofdlijnen Beïnvloeding beleidsontwikkeling

In het kader van de omgevingswet werken we samen met andere bevoegde gezagen om éénduidigheid te krijgen in regelgeving en bijbehorende vergunningverlening en handhaving. De indirecte lozingen hebben hierbij onze speciale aandacht.

Op landelijk niveau wordt de KRW-impuls onder andere uitgewerkt in een Programma 'Afvalwaterketen KRW-proof'. Hierin wordt ook de aanvullende opgave vanuit de Richtlijn Stedelijk Afvalwater meegenomen.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

De industriële directe lozingsvergunningen op de rwzi of oppervlaktewater worden gezien en KRW-proof gemaakt indien noodzakelijk. Dit geldt ook voor lozingen vanuit de rwzi's op regionaal water. Het waterschap werkt nauw samen met de ketenpartners en adviseert voor de indirecte lozingen. Op basis van de samenwerkingsafspraken worden zo ook de indirecte lozingsvergunningen KRW-proof gemaakt. Met pilots wordt een effectieve integrale aanpak nader verkend en verder uitgerold.

HOOFDSTUK 6 Circulaire economie & Klimaatneutraliteit

Uit het Waterbeheerprogramma

Wij willen in het uitvoeren van onze primaire taak zoveel mogelijk bijdragen aan het beperken van klimaatverandering. Daarbij willen we in 2050 onderdeel zijn van een 100% circulaire economie waarin we onze taken klimaatneutraal uitvoeren. Hiervoor moeten we zoveel mogelijk onze grondstofbehoefte beperken en zorgen dat er geen sprake is van waardevermindering van grondstoffen. De afvalstromen moeten zo klein mogelijk zijn. En bovenal: we moeten met onze werkwijze zorgen voor 95% minder emissie van broeikasgassen.

Beleidsdoelstellingen

- WBP-C&KN-01 Energietransitie: in 2025 zijn we energieneutraal.
- WBP-C&KN-02 Voor Circulariteit zetten we in op waar we als waterschap onderscheidend kunnen zijn:
- Voor het Circulair bouwen van assets maken we slim gebruik maken van de markt.
 - De focus voor dit onderwerp ligt op onze primaire processen, waarbij we vooral zoeken naar de maatregelen die het meest kosteneffectief zijn.
 - In de ondersteunende processen (huisvesting, facilitair) stellen we ons volgend op.
- WBP-C&KN-03 We zijn in staat om goed invulling te geven aan de doelstellingen uit Klimaatakkoord en Grondstoffenakkoord.
- BA-04 We voeren maatregelen uit om klimaatverandering tegen te gaan en milieubewust te werken. Wij willen de effecten van klimaatverandering (en de effecten daarvan op weersextremen) beperken door in te zetten op circulair werken en duurzame energieopwekking om energieneutraal te zijn.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Waterschap Rijn en IJssel heeft op 12 september 2023 de Visie en strategie Circulaire economie en klimaatneutraliteit vastgesteld. Voor de huidige planperiode kiest het waterschap voor een haalbare en betaalbare koers voor circulariteit en klimaatneutraliteit om in de pas te lopen met de landelijke afspraken voor 2050. Het waterschap behoudt een open houding voor aanvullende kansen die zich voordoen, vanuit samenwerking, cofinanciering en nieuwe kennisontwikkeling voor effectieve maatregelen.

Landelijk zijn in 2025 in concept herziene doelen voor circulaire economie opgesteld en besproken in bijeenkomsten. Aanleiding is o.a. dat een halveringsdoelstelling voor 2030 enkel op tonnages niet concreet genoeg is waardoor het niet genoeg sturing geeft aan de transitie naar een circulaire economie. Daarnaast zijn de nieuwe doelen op een ander abstractieniveau geformuleerd. Publicatie van deze doelen en actualisatie van het nationaal programma circulaire economie (NPCE) wordt in het najaar van 2025 verwacht.

6.1 CIRCULAIRE ECONOMIE

2026 op hoofdlijnen *Circulair inkopen en werken*

Onderdeel van een circulaire economie is circulair inkopen en werken. Kader hiervoor vormt het NPCE. Circulair inkopen en werken vergt een andere manier van denken en doen. Waterschap Rijn en IJssel zet in op een waterschapsbrede coördinatie van deze transitie. Begin 2025 is er een transitieplan vastgesteld dat handvaten geeft om klimaatneutraliteit en circulariteit vanaf 2025 mee te nemen in toekomstige projecten binnen de verschillende programma's. Dit zal zeker in het begin in het teken staan van "Lerend doen".

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen?

Vanuit de waterschapsbrede coördinatie- en adviesrol wordt per project een inschatting gemaakt of een verbetering van de milieu-impact mogelijk is. Op basis van deze inschatting wordt bepaald in welke mate ingezet wordt op circulariteit. Voor de drie programma's is voor de lopende en aanstaande projecten deze inschatting gemaakt en opgenomen in de meerjarenplanning. Per project volgt een advies hierover in de investeringsvoorstellen. Dit zal zeker in de eerste jaren een zoektocht zijn, echter voor diverse projecten weten we dat de impact groot is. Dit betreft o.a. de projecten vanuit het HWBP.

2026 op hoofdlijnen Grondstoffen

Vanuit de principes van een circulaire economie wil je zo min mogelijk gebruik maken van eindige grondstoffen en reststromen zoveel mogelijk verwaarden. Naast de inzet op grondstoffenreductie via circulair inkopen en werken, zet waterschap Rijn en IJssel blijvend in op verwaarding van o.a. biomassa en Kaamera in lijn met de vastgestelde strategie. Hiervoor werken we samen met partijen in de regio (o.a. Stichting Biomassa), alsook andere waterschappen via de EFGF en koplopergroepen per grondstof.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen?

Kansen voor nuttige inzet van reststromen en winning van grondstoffen worden op basis van de *Visie en strategie circulaire economie en klimaatneutraliteit* geïdentificeerd vanuit de programma's. De winning en afzet van Kaamera organiseren we samen met andere waterschappen vanuit de opgerichte coöperatie, alsook de Kaamera Sales & Services B.V. waarvan de coöperatie aandeelhouder is. Voor de rwzi Nieuwgraaf wordt in 2026 het ontwerp opgesteld voor een duurzame terugwinning van stikstof en bijbehorende ketensamenwerking voor toepassing van het product. Dit in opmaat naar een investeringsvoorstel voor de realisatiefase.

2026 op hoofdlijnen Water op maat

Met de droge zomers van de afgelopen jaren is meer focus ontstaan op de realisatie van een klimaatrobuust gebied. Gezuiverd afvalwater is ten opzichte van de totale waterbalans slechts een relatief kleine stroom, maar kan juist in droge zomers een bijdrage leveren aan deze doelstelling: lokaal heeft de levering van water op maat impact. We blijven water op maat verkenningen uitvoeren voorafgaand aan investeringsopgaven en faciliteren verkenningen naar kansen voor hergebruik van effluent door derden.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen en Waterketen?

Voor het concept 'rwzi van de toekomst' is de focus verschoven naar de rwzi Holten. Voor deze rwzi is een ontwikkelperspectief opgesteld vanuit het project 'koers waterketen'. Om te blijven voldoen aan huidige en toekomstige opgaven wordt in 2026 een variantenstudie afgerond, waarin het concept 'rwzi van de toekomst' één van de varianten vormt. In 2026 wordt het resultaat bestuurlijk voorgelegd en een besluit gevraagd voor de voorkeursvariant voor de planuitwerkingsfase (go/no go 'rwzi van de toekomst'). Dit initiatief is onderdeel van Uppwater traject (Groefonds).

2026 op hoofdlijnen Wendbare keten

Als waterschap willen we een circulaire afvalwaterketen realiseren, waarbij de infrastructuur qua flexibiliteit kan meebewegen met de ontwikkelingen en de opgaven van de omgeving. Enerzijds vraagt dit nog om onderzoek, anderzijds vaak ook om een andere, meer modulaire bouwwijze.

Wat gaan we hiervoor doen in het programma Waterketen?

Waterschap Rijn en IJssel heeft een koers uitgewerkt voor de doorontwikkeling van de infrastructuur in de afvalwaterketen. De toepasbaarheid van deze koers is getoetst aan de hand van de uitwerking voor een aantal rwzi's en vervolgens concreet uitgewerkt voor alle 13 zuiveringen. Vanuit de koers per zuivering wordt inzicht verkregen in het ontwikkelperspectief van de locatie inclusief investeringsopgave voor de middellange termijn. In bestuursvoorstellen komen deze koersen of ontwikkelperspectieven per zuivering terug.

6.2 KLIMAATNEUTRALITEIT

2026 op hoofdlijnen Energieneutraliteit

Het waterschap zet in op energieneutraliteit via energiebesparing en een mix van duurzame energiebronnen (wind, zon en biogas).

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen?

Het waterschap is sinds september 2023 ongeveer 90% energieneutraal. Om dit vast te houden ligt de focus op het beheer van de windturbines in Duiven en de bestaande gisting- en zoninstallaties. In Zutphen heeft de Raad van State uitspraak gedaan over de te bouwen windturbine in Zutphen over de te bouwen windturbine in Zutphen: de vergunning is bijna in orde. Via een bestuurlijke lus worden de laatste punten opgelost waarna de windturbine wordt aanbesteed en de bouwfase wordt voorbereid.

Voor de uitbreiding van de slibgistinginstallatie op rwzi Duiven/InnoFase is het bestek afgerond en wordt gewacht op het moment dat de provincie de natuurvergunning voor stikstofdepositie in behandeling wil nemen. Pas dan kan het bestek op de markt gebracht worden. Voor nu wordt in de

planning aangenomen dat dit kan leiden tot een bestuursbesluit in maart 2026. Dat staat nog niet vast. In het kader van extra energiebesparing en opwekking wordt ingezet op het wijzigen van de beluchting op rwzi Etten en zonne-energie op diverse rwzi's. Afhankelijk van de uitkomst van de verkenning naar extra windenergie in Duiven zullen vervolgstappen gezet worden.

2026 op hoofdlijnen Emissiereductie

Vanuit het visie en strategietraject is een beeld verkregen van de huidige klimaatvoetafdruk van Waterschap Rijn en IJssel.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen?

Klimaatneutraal (en circulair) ontwerpen en bouwen; Het bereiken van een emissiereductie in de ontwerp- en bouwfase vergt een andere manier van denken en doen, in lijn met de uitdaging voor circulariteit. Waterschap Rijn en IJssel zet in op een waterschap brede coördinatie voor de transitie-opgave voor circulair en klimaatneutraal.

Begin 2025 is er een transitieplan uitgewerkt dat handvaten geeft om klimaatneutraliteit en circulariteit mee te nemen in toekomstige projecten binnen de verschillende programma's. Dit zal zeker in het begin in het teken staan van "Lerend doen". Vanuit de waterschapsbrede coördinatie en adviesrol wordt per project een inschatting gemaakt of een verbetering van de milieu-impact mogelijk is. Op basis van deze inschatting wordt bepaald in welke mate ingezet wordt op klimaatneutraliteit en circulariteit. Dit zal zeker in de eerste jaren een zoektocht zijn, echter voor diverse projecten weten we dat de impact groot is. Dit betreffen o.a. de projecten vanuit het HWBP.

Gasloos verwarmen; Jaarlijks wordt op of één of twee locaties de verwarmingsinstallatie omgebouwd van aardgas naar elektrisch. Om te bepalen welke locatie in een jaar aan de beurt is, wegen we de technische staat en het aardgas besparingspotentieel af.

Klimaat neutrale bedrijfsvoering; De klimaatvoetafdruk van de waterketen wordt in hoge mate bepaald door emissies vanuit de rwzi's. In het project voor uitbreiding slibgisting rwzi Duiven/InnoFase wordt de optie meegenomen om emissie van methaan te reduceren. De pilot voor reductie van lachgasemissie op rwzi Zutphen zal eind 2025 eerste resultaten geven. In 2026 worden diverse reductiemaatregelen getest en geanalyseerd. We verwachten eind 2026 op basis van de resultaten een beter beeld te hebben of we de pilot kunnen uitbreiden met een volgende rwzi. Voor het watersysteem wordt vooral het handelingsperspectief in beeld gebracht, mede in relatie tot andere gebiedsopgaven.

2026 op hoofdlijnen Energietransitie in de regio

Waterschap Rijn en IJssel neemt deel aan de Regionale Energie Strategieën (RES), in de huidige RES 2.0 fase voornamelijk als agenda lid.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen?

We blijven in verbinding met RES-organisaties en met andere initiatiefnemers om waar mogelijk onze assets in te zetten voor opwekking van duurzame energie.

2026 op hoofdlijnen Netcongestie

Netcongestie is een harde belemmering voor de huidige bedrijfsvoering en voor de realisatie van (toekomstige) projecten. De benodigde aanpassingen aan het hoogspanningsnet van TenneT zijn vertraagd waardoor niet in 2029 maar pas in 2033-2035 meer ruimte gaat ontstaan op het hoogspanningsnet.

Wat gaan we hiervoor doen in de programma's Watersystemen, Waterveiligheid en Waterketen?

Uit een eerste analyse blijkt dat op tientallen locaties van het waterschap sprake is van netcongestie. In 2026 gaan we op enkele locaties ervaring opdoen met het afvlakken van vermogenspieken door energieopslag of het optimaliseren van regelingen en processen (b.v. bufferen). Ook smart energy hubs kunnen een oplossing bieden maar dit zijn langdurige trajecten en vragen intensieve samenwerking met meerdere partijen.

HOOFDSTUK 7 Toekomstbestendige en wendbare organisatie

Uit het Waterbeheerprogramma

Vanuit onze positie als decentrale overheid zien wij veel mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan andere maatschappelijke thema's, zoals economie, recreatie en cultuurhistorie. Verder leiden maatschappelijke ontwikkelingen tot nieuwe mogelijkheden voor het uitvoeren van onze taken.

Beleidsdoelstellingen

BA-05 We realiseren ons dat we de middelen, kennis, ervaring en professionaliteit die aanwezig is in de organisatie op de juiste, efficiënte wijze moeten inzetten. We blijven daarbij aandacht houden voor de samenhang tussen de omvang van de organisatie, de ontwikkeling van de totale loonsom, verhouding tussen eigen personeel en inhuur, organisatiecultuur, span-of-control en beschikbaarheid van goed personeel, waarbij de krapte op de arbeidsmarkt een blijvende zorg is.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Waterschap Rijn en IJssel investeert de komende jaren in een toekomstbestendige organisatie en huisvesting. Met de organisatieverandering Kr8 werken we aan een wendbare organisatie die zich kan blijven ontwikkelen en inspelen op nieuwe opgaven. Voor de aanpassing van de vloerconstructie en de verdere optimalisatie van ons kantoor wordt budget gereserveerd.

Nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van informatie en data vraagt om vernieuwing van systemen en een centralere organisatie. Dit betreft onder meer de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording, een nieuw belastingstelsel, de vervanging van het financieel en personeelssysteem en de groei van Woo- en AVG-verzoeken. Met de gekozen strategie Digitale transformatie geven we richting aan onze ontwikkeling naar een open en transparante overheid.

7.1 OPEN & TRANSPARANT

2026 op hoofdlijnen

We publiceren informatie voor inwoners, bedrijven en belangenorganisaties. Daarmee laten we zien welke besluiten we nemen en hoe die tot stand zijn gekomen. We zorgen dat die informatie makkelijk te vinden en makkelijk te begrijpen is.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

Nieuwe wetten op het gebied van data en informatie implementeren we waarde gedreven. We richten daartoe een programma in om integraal te sturen op de implementatie van een grote hoeveelheid wetgeving op het gebied van data en informatie. We richten ons in op actieve openbaarmaking in het kader van de Wet open overheid (Woo).

We letten ondertussen op de ontwikkelingen en behouden daarbij de brede blik: zo zijn AI en data-ethiek aandachtspunten binnen dit beleidsdoel. In het kader van de AI-verordening zorgen we voor zicht op algoritmes en AI-systemen in onze organisatie. En we zetten in op het vergroten van de AI-geletterdheid van onze medewerkers.

7.2 BETROUWBAAR & VOORSPELBAAR

2026 op hoofdlijnen

We werken rechtmatig en voldoen aan wet- en regelgeving. We hebben duidelijke afspraken over hoe we werken en houden ons daaraan. We zijn veilig en robuust in de uitvoering van onze waterschapstaken. In 2026 worden de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) van kracht. De Cbw geldt sowieso voor waterschappen, voor de Wwke is het de verwachting dat waterschappen hiervoor zullen worden aangewezen. Deze wetten leggen ons een zorgplicht op om onze vitale infrastructuur te beschermen tegen fysieke en digitale dreigingen. Wij moeten ons daarover verantwoorden aan een externe toezichthouder (ILT).

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

We verdiepen ons inzicht in de weerbaarheid van onze vitale infrastructuur tegen fysieke en digitale dreigingen. De basistaken brengen in beeld in hoeverre ze voldoen aan onze eigen risicobereidheid en aan de wettelijke zorgplicht vanuit Cbw en Wwke. Op basis daarvan stellen ze een verbeterplan op. Daarin staat welke verbeteringen ze de komende periode kunnen en willen doorvoeren. Dit betreft zowel preventieve als repressieve maatregelen. Daarmee zorgen we dat de essentiële diensten die wij aan de maatschappij leveren bij crises zo lang mogelijk doorgang kunnen vinden.

7.3 TOEKOMSTGERICHTE ORGANISATIE

2026 op hoofdlijnen

Waar we in de loop van 2025 zijn gestart met het werken in onze nieuwe organisatiestructuur en sturingslijnen, zijn vanaf het eind van dat jaar de hoofdprocessen en systemen aangepast. 2026 staat dan ook in het teken van het met elkaar werken in de nieuwe organisatie en het verder ontwikkelen van onze manier van samenwerken. We maken bewuste keuzes, werken explicieter en spreken elkaar aan om samen te leren en verbeteren.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

Onze focus ligt op het verder 'op orde brengen van het huis'. We laten de nieuwe manier van samenwerken en het gewenste gedrag landen in onze dagelijkse praktijk en beleid. Collega's en leidinggevenden worden hierbij ondersteund met training en praktische handvatten.

We richten ons op het verder verankeren van de nieuwe werkwijzen in teams en afdelingen. We evalueren en verfijnen voortdurend onze manier van werken, zodat we als organisatie wendbaar, verbonden en toekomstbestendig blijven.

We investeren in onze lerende organisatie, waarbij medewerkers actief worden gestimuleerd om zichzelf te ontwikkelen. De nieuwe online leeromgeving (Learning Management Systeem (LMS) gaat helpen om medewerkers wegwijs te maken en te stimuleren in hun eigen ontwikkelpad. Specifiek voor digitale kennis en vaardigheden zal een om- en bijscholingsprogramma worden ontwikkeld.

We geven concreet invulling aan de strategie Digitale transformatie, waarin de focus ligt op een organische organisatieverandering. Hierin zijn vier thema's geprioriteerd waar we met name op in zetten: ontwikkeling van de mens, datamanagement en -kwaliteit, data gedreven werken en experimenteren. We stellen kaders op (zoals voor het gebruik van AI) die moderne manieren van werken stimuleren en bepalend zijn voor de dienstverlening van de toekomst.

Op overige thema's zijn we volgend: we gaan ermee aan de slag samen met het Waterschapshuis, andere waterschappen, de regio of in een consortium, maar nemen hierin niet het voortouw.

Het Datalab professionaliseren we verder, waarin we data gedreven oplossingen ontwikkelen, zoals slimme regelingen. We bouwen verder op bestaande initiatieven om onze datakwaliteit te verbeteren en de data governance daaromheen.

7.4 OVERIGE BEDRIJFSVOERINGSTAKEN

2026 op hoofdlijnen

In 2026 groeit Bedrijfsvoering verder van ondersteunend naar adviserend en kadervormend. Daarmee zorgen we voor samenhang en duidelijke kaders voor de hele organisatie. Zo levert Bedrijfsvoering meer regie, kwaliteit en wendbaarheid.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

Huisvesting; De aanbesteding voor de verbouwing is in mei 2025 gepubliceerd. De verwachting is dat begin 2026 de overeenkomst met de winnende partij wordt gesloten. Vervolgens wordt in de periode Q4 2026-2028 het pand in twee jaar verbouwd, waarbij telkens de helft van het pand in gebruik is. Het grootste gedeelte van de kosten zal naar verwachting in 2027 vallen. Maar ook in 2028 en 2029 zijn in verband met de garanties en nazorgtrajecten nog kosten te verwachten.

Er is een programmateam aan de slag waarin de verschillende projectleiders afstemming hebben en ook de aanpalende projecten worden besproken die van invloed kunnen zijn. Denk daarbij aan de ontwikkelingen in Kr8 en aanbestedingen die van invloed zijn op de verbouwing als voorbeeld. Daarbij is een duidelijke afbakening gemaakt van wat wel en niet tot de scope van het project behoort.

Communicatie; We gaan door met de activiteiten voor Weet van Water & Groen. We werken hierbij nauw samen met partners zoals gemeenten en woningcorporaties. Samen met hen gaan we online en offline het gesprek aan met onze inwoners en zetten inwoners aan tot actie.

Educatie gaat van rondleidingen, tot lessen tot excursies in het gebied. We werken hierbij samen met het Watermuseum. Het thema 'klimaat' staat centraal.

Zowel Weet van Water & Groen als onze educatieactiviteiten blijven we door ontwikkelen.

Financieel systeem; Het financiële systeem dat we al enkele jaren gebruiken wordt vervangen, om ons interne dienstverleningsniveau te blijven waarborgen en aan te sluiten bij de steeds verder gaande digitalisering. Dit project is gestart in 2024 en livegang is gepland op 1-1-2027.

2026 op hoofdlijnen subsidies

Het waterschap stelt voor de subsidieverlening op basis van de Subsidieverordening voor het begrotingsjaar 2026 € 22.400 beschikbaar. Volgens artikel 1.2 van de subsidieverordening is dit het subsidieplafond als bedoeld in artikel 4:22 van de Awb. Onderdeel hiervan is de bijdrage van € 950,00 aan de Stichting Veluwe Sprengen en Beken.

Aan de Stichting Nederlands Watermuseum is voor 2026 (in ieder geval) een financiële bijdrage opgenomen van € 124.460 in overeenstemming met artikel 4:23 lid 3 onder c Awb. Dit is een subsidie in het kader van educatie. Afhankelijk van de uitkomsten van de gesprekken is meer inzet van middelen op educatie mogelijk.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

Nieuwe subsidieaanvragen worden aan de subsidieverordening getoetst en teruggekoppeld met een subsidiebeschikking.

HOOFDSTUK 8 Exploitatiebegrotingen en Balans

8.1 BEGROTING NAAR PROGRAMMA'S

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Veiligheid	16.605	16.969	18.092	18.483	19.015	19.659	20.633
Watersystemen	64.573	65.785	70.838	70.921	72.641	74.787	76.600
Afvalwaterketen	73.218	74.691	78.181	79.935	82.530	83.857	85.442
Exploitielasten	154.396	157.445	167.111	169.339	174.186	178.303	182.675
Veiligheid	1.738	1.597	1.855	1.866	1.864	1.880	1.853
Watersystemen	3.084	2.780	3.148	3.055	3.013	3.051	2.838
Afvalwaterketen	4.072	5.099	5.126	5.102	4.882	5.410	5.223
Exploitatie baten	8.894	9.476	10.129	10.023	9.759	10.341	9.914
Netto exploitatielasten	145.502	147.969	156.982	159.316	164.427	167.962	172.761
Dekkingsmiddelen	139.333	140.442	152.731	159.809	166.166	172.746	179.693
Operationeel resultaat	-6.169	-7.527	-4.251	493	1.739	4.784	6.932
Dividenden	4.540	5.617	4.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Resultaat voor bestemmen	-1.629	-1.910	289	5.033	6.279	9.324	11.472
Inzet BR Huisvesting	614	0	0	350	350	350	350
Inzet BR DFB	867	867	1.483	2.083	2.464	2.865	3.230
Resultaat na inzet BR	-148	-1.043	1.772	7.466	9.093	12.539	15.052
Bestemmen reserve DFB	2	109	1.772	7.466	9.093	12.539	15.052
Bestemmen vrije reserve *)	-150	-1.152	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0	0

*) Toevoeging/onttrekking aan reserves is het saldo van de dekkingsmiddelen verminderd met de netto exploitatielasten programma's.
Eventuele verschillen zijn het gevolg van afrondingen.

8.2 BEGROTING NAAR KOSTENDRAGERS – TAKEN

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026	Watersys- teembeheer	Zuiverings- beheer
61-Planvorming	5.096	5.339	5.688	5.018	670
62-Aanleg en onderhoud waterkeringen	9.140	9.309	9.832	9.832	0
63-Inrichting en onderhoud watersystemen	30.027	30.745	33.057	33.057	0
64-Bouw en exploitatie zuiveringstechn. werken	51.722	52.260	53.710	0	53.710
65-Inrichting en onderhoud vaarwegen	0	0	0	0	0
66-Vergunningverlening en handhaving keur	2.046	1.903	2.171	1.761	410
67-Beheersen van lozingen	1.970	2.382	2.294	1.613	681
68-Heffen en invorderen	4.396	4.128	4.522	2.535	1.987
69-Bestuur en externe communicatie	3.828	4.149	4.033	2.057	1.976
60-Centrale ondersteuning	35.858	37.138	40.121	27.225	12.896
Onvoorzien	1.419	616	1.554	829	725
Incidentele lasten	0	0	0		
Incidentele baten	0	0	0		
Dotatie voorz. arbeidsgerel. verplichtingen	0	0	0	0	0
Netto lasten	145.502	147.969	156.982	83.927	73.055
Belastingopbrengsten	141.871	142.942	155.379	82.872	72.507
Kwijtschelding	2.070	2.071	2.182	727	1.455
Oninbaar	468	429	466	155	311
Netto belastingopbrengsten	139.333	140.442	152.731	81.990	70.741
Operationeel resultaat	-6.169	-7.527	-4.251	-1.937	-2.314
Dividenden	4.540	5.617	4.540	2.000	2.540
Resultaat voor bestemmen	-1.629	-1.910	289	63	226
Inzet BR Huisvesting	614	0	0	0	0
Inzet BR DFB	867	867	1.483	553	930
Resultaat na inzet BR	-148	-1.043	1.772	616	1.156
Bestemmen reserve DFB	2	109	1.772	616	1.156
Bestemmen vrije reserve *)	-150	-1.152	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0

*) Toevoeging/onttrekking aan reserves is het saldo van de netto belastingopbrengsten verminderd met de netto lasten.
Eventuele verschillen zijn het gevolg van afrondingen.

8.3 BEGROTING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN

bedragen in € 1.000

Lasten	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Rente	8.180	8.790	8.899	9.023	9.147	9.493	9.430
Afschrijving	25.352	25.039	26.127	27.750	29.417	31.250	32.308
Personeelslasten	55.002	54.543	59.685	61.657	62.908	64.722	66.589
Gebruiksgoederen	2.146	2.087	2.399	2.145	2.128	2.127	2.177
Verbruiksgoederen	2.815	2.660	2.707	2.748	2.798	2.867	2.915
Energie	9.559	9.031	9.145	9.137	10.185	10.847	11.026
Huren/pachten etc.	1.381	1.630	1.358	1.343	1.337	1.367	1.399
Verzekeringen/belastingen	957	994	1.088	1.108	1.127	1.147	1.166
Onderhoud door derden	15.882	17.035	16.588	16.044	16.223	16.639	16.955
Overige diensten en bijdragen door/aan derden	32.177	35.536	38.040	37.245	37.720	36.589	37.390
Kwijtschelding	2.070	2.071	2.182	2.257	2.333	2.411	2.493
Oninbaar	468	429	466	488	507	527	548
Onvoorzien	1.419	616	1.554	1.626	1.690	1.757	1.827
Incidentele lasten	0	0					
Inzet innovatiefonds	0	0					
	157.408	160.461	170.238	172.571	177.520	181.743	186.223

Baten

Dividenden	4.540	5.617	4.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Rente hypotheek u/g	23	26	22	20	15	12	8
Baten salarissen sociale lasten	807	978	796	814	834	854	356
Geactiveerde personeelslasten	6.333	5.782	6.821	6.882	6.946	6.984	7.051
Opbr. goederen, werken en diensten voor derden	1.530	2.289	1.874	1.735	1.386	1.907	1.907
Opbrengst uit eigendommen	278	278	266	272	277	282	288
Bijdragen van derden	397	639	830	788	795	804	812
Dekkingsmiddelen, belastingen	141.871	142.942	155.378	162.553	169.006	175.684	182.733
Incidentele baten	0	0					
	155.779	158.551	170.527	177.604	183.799	191.067	197.695

Resultaat voor bestemmen	-1.629	-1.910	289	5.033	6.279	9.324	11.472
Inzet BR Huisvesting	614	0	0	350	350	350	350
Inzet BR DFB	867	867	1.483	2.083	2.464	2.865	3.230
Resultaat na inzet BR	-148	-1.043	1.772	7.466	9.093	12.539	15.052
Bestemmen reserve DFB	2	109	1.772	7.466	9.093	12.539	15.052
Bestemmen vrije reserve *)	-150	-1.152	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemmen	0	0	0	0	0	0	0

*) Toevoeging/onttrekking aan reserves is het saldo van de baten verminderd met de lasten. Eventuele verschillen zijn het gevolg van afrondingen.

8.4 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Voor het begrotingsjaar 2026 worden de te ontvangen dividenden als incidentele baten opgenomen. Deze zijn incidenteel aangezien ze niet ieder jaar uitgekeerd worden en omdat de hoogte van de uitkering afhankelijk is van de winst van derden (dat kan zowel een externe als een verbonden partij zijn).

8.5 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Deze paragraaf is een verplicht onderdeel geworden als gevolg van de nieuwe verslaggevingsregels. Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans geeft een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenraming op de vermogenspositie van het waterschap.

De verwachte investeringen van de komende jaren leiden naast de stijging van de vaste activa ook tot een stijging van de langlopende schulden voor de financieringsbehoefte van deze investeringsramingen. Het Eigen vermogen; de algemene en de (bestemmings)reserves, muteren door de verwachte resultaten en de bestemming van deze resultaten.

ultimo standen bedragen in € 1.000

Activa	Jaarrek. 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Vaste Activa							
Immateriële vaste activa	62.880	62.852	63.157	67.690	72.969	76.900	80.116
Materiële vaste activa	322.077	324.138	340.058	365.746	395.661	417.936	436.161
Financiële vaste activa	11.668	11.168	10.918	10.618	10.318	10.018	9.718
Totaal Vaste Activa	396.625	398.158	414.133	444.054	478.948	504.854	525.995
Vlottende Activa							
Voorraden							
Uitzettingen met een looptijd < dan 1 jaar							
Liquide middelen	5			3.433	2.139	3.273	3.220
Kortlopende vorderingen	22.749	20.000	20.600	18.000	18.540	19.096	19.669
Overlopende activa	13.711	11.389	11.731	8.900	9.167	9.442	9.725
Totaal Vlottende Activa	36.465	31.389	32.331	30.333	29.846	31.811	32.614
Totaal Activa	433.090	429.547	446.464	474.387	508.794	536.665	558.609
Passiva							
Vaste Passiva							
<i>Eigen vermogen</i>							
Algemene Reserves	15.661	14.509	14.509	14.509	14.509	14.509	14.509
Bestemmingsreserve Innovatiefonds	183	153	78				
Bestemmingsreserve DFB	26.169	25.411	25.700	31.083	37.712	47.386	59.208
Bestemmingsreserve Huisvesting	5.700	5.700	5.700	5.350	5.000	4.650	4.300
<i>Totaal Eigen vermogen</i>	<i>47.713</i>	<i>45.773</i>	<i>45.987</i>	<i>50.942</i>	<i>57.221</i>	<i>66.545</i>	<i>78.017</i>
Voorzieningen	4.029	3.729	3.429	3.129	529	439	359
Langlopende schulden > 1 jaar	334.629	334.045	362.045	367.045	372.045	377.045	392.045
Totaal Vaste Passiva	386.371	383.547	411.461	421.116	429.795	444.029	470.421
Vlottende passiva							
Netto-vlottende schulden < 1 jaar	26.041	28.000	15.047	30.096	37.257	52.142	50.979
Overlopende passiva	20.678	18.000	19.956	23.175	41.742	40.494	37.209
Totaal vlottende passiva	46.719	46.000	35.003	53.271	78.999	92.636	88.188
Totaal Passiva	433.090	429.547	446.464	474.387	508.794	536.665	558.609

HOOFDSTUK 9 Verplichte paragrafen

9.1 UITGANGSPUNTEN EN NORMEN FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN

De financiële uitgangspunten in de Begroting 2026 en de Meerjarenraming 2026-2030 zijn dezelfde als genoemd in de Perspectievennota 2026-2030. De uitgangspunten in deze begroting en meerjarenraming zijn:

	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Rente omslagpercentage	2,19%	2,34%	2,31%	2,25%	2,13%	2,05%	1,93%
Loonkostenstijging personeel	3,00%	3,30%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Inflatie overige kosten	2,00%	2,00%	3,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

Afschrijvingstermijnen en wijze van afschrijven

Investerings met afgegeven uitvoeringskredieten tot en met begrotingsjaar 2022 worden middels de onderstaande afschrijvingstermijnen geactiveerd. De investeringen worden lineair afgeschreven, gebaseerd op de te verwachten levensduur, wat ook meteen de maximum afschrijvingsjaren zijn.

Immateriële vaste activa	# jaren
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (afschrijvingsjaren gewijzigd m.i.v. 2020)	20
Bijdrage aan activa van derden	35
Bestuursverkiezingen (wordt m.i.v. 2023 niet meer geactiveerd)	4
Overige immateriële vaste activa	5
Materiële vaste activa	
Waterkeringen, incl. aankoop grond en kunstwerken	50
Watergangen, incl. aankoop grond, kunstwerken en waterbodemsaneringen	35
Persleidingen	35
Gemalen incl. grond en bouwkundig/elektrisch en mechanisch	35
Baggeren watergangen en vaarwegen	diverse
Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) incl. grond en bouwkundig/elektrisch en mechanisch	35
Kantoorgebouwen en werkplaatsen, incl. grond en bouwkundig/elektrisch en mechanisch	35
Bruggen en wegen	50
Inventaris (kantoren en werkplaatsen)	10
Tractie (auto's, boten en machines)	7
Automatisering (hard- en software)	5
Overige gronden (niet als infrastructuur)	Geen

Met ingang van begrotingsjaar 2023 is het afschrijvingsbeleid van het waterschap geactualiseerd. De investeringen waarvan het uitvoeringskrediet vanaf 2023 wordt afgegeven, worden in verschillende componenten ingedeeld met ieder zijn eigen afschrijvingstermijn. Er ligt geen relatie tot de oude gehanteerde afschrijvingstermijnen aangezien deze niet uit componenten bestond maar uit een gewogen gemiddelde van de totale investering. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte gemiddelde economische levensduur en worden lineair afgeschreven. De onderstaande afschrijvingsjaren zijn het maximum van de componenten.

Immateriële vaste activa	# jaren	
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (afschrijvingsjaren gewijzigd m.i.v. 2020)	20	
Bijdrage aan activa van derden	35	
Bestuursverkiezingen (wordt m.i.v. 2023 niet meer geactiveerd)	4	
Overige immateriële vaste activa	5	
Materiële vaste activa		
Waterkeringen (incl. aankoop grond horende bij de investering) en kunstwerken	50	
Watergangen (incl. aankoop grond horende bij de investering) en waterbodemsaneringen	35	
Baggeren watergangen	diverse	
Bruggen en wegen	50	
Inventaris (kantoren en werkplaatsen)	10	
Tractie (auto's, boten en machines)	7	
Automatisering (hard- en software)	5	
Overige gronden (niet als infrastructuur)	Geen	
Kunstwerken, persleidingen, gemalen, rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), kantoorgebouwen, werkplaatsen en eventueel aangekochte gronden horende bij de investering.	Civiel (bouwkundige werken)	50
	Mechanisch	15
	Elektrotechnisch	15
	Proces automatisering	15
	Overig	15

Kapitaalslasten

De netto-kapitaalslasten stijgen ten opzichte van de Begroting 2025 met ongeveer € 1,5 mln. De afschrijvingslasten stijgen met ca. € 0,8 mln. als gevolg van de hoge investeringsgraad van 2024 en de geactualiseerde kasritmes. De rentelasten stijgen met ca. € 0,7 mln.

Dividenden

In de Begroting 2026 wordt rekening gehouden met € 4,54 mln. aan dividendinkomsten. Van de Nederlandse Waterschapsbank verwachten we € 4,0 mln. en van Waterstromen B.V. € 0,54 mln. aan dividend. Het dividend van de Nederlandse Waterschapsbank wordt, rekening houdend met de doorrekening van het operationeel resultaat en om te komen tot een sluitende begroting per taak, verdeeld over beide taken. Het dividend van Waterstromen B.V. komt volledig ten gunste van de taak Zuiveringsbeheer.

Er wordt nog geen rekening gehouden met een dividenduitkering vanuit de Waterschap Rijn en IJssel windenergie Duiven B.V. Hiervoor moet eerst voldoende winst worden gemaakt en rekening worden gehouden met de uitkering aan de omgeving. Bij voldoende weerstandskapitaal kan op termijn dividend uitgekeerd worden aan de 100% aandeelhouder. Wanneer daar zekerheid over is zal deze dividendstroom ingerekend worden in de meerjarenraming.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn berekend op basis van 544 fte inclusief 8 fte in het kader van de Participatiewet. Hierin is naast de formatieve groei van 18,7 fte in het kader van het Waterbeheerprogramma ook rekening gehouden met het ontwikkeltraject Kr8 (zie paragraaf 7.4). In het begrotingsjaar 2026 wordt voor de personeelslasten (loon-, pensioenen en overige personeelsontwikkelingen) uitgegaan van een indexering van 3%. Voor het opstellen van de formatie, op basis van de besluiten m.b.t. de personele inzet uit de PPN en de begroting, wordt jaarlijks naar de volgende aspecten gekeken.

- *Nieuwe opgaven*; In het PPN-proces worden nieuwe opgaven gekwantificeerd en financieel voorgelegd aan het algemeen bestuur. Deze zijn bij de begroting in het formatieplan geland.
- *Verplichtingen uit wet- en regelgeving*; Bijvoorbeeld afspraken uit de CAO
- *Kwalitatieve wijzigingen*; Jaarlijkse worden autonome ontwikkelingen binnen units vertaald naar aanpassingen in de inschaling van functies. We nemen hier een stelpost voor op in de PPN. Voor deze begroting bleek de stelpost voldoende.
- *Slimme bedrijfsvoering (van flex naar vast)*; Criteria zijn structureel werk dat voor meerdere jaren nodig is, personeelsverloop, de verhouding flexibele inzet vs. vaste formatie en de ontwikkeling van projecten.

Overige lasten

De netto overige lasten stijgen t.o.v. de Begroting 2025 met ongeveer € 5,6 mln. De grote lastenstijging is al aangegeven bij de PPN 2026-2030 als gevolg van onze doelstellingen, de opgaven en de landelijke macro-economische ontwikkelingen die op ons waterschap afkomen. Deze inzichten geven op bepaalde punten hogere maar ook lagere lasten dan de recentelijk vastgestelde kaderstellende perspectievennota. De lasten rondom de gedragscode flora en fauna stijgen voor het jaar 2026. Voor de jaren hierna wordt dit onderwerp meegenomen in de integrale afweging bij de Perspectievennota 2027-2031. Ook stijgen de exploitatielasten voor studies en onderzoeken als gevolg van veranderde wettelijke verslaggevingsregels.

Vervanging financieel systeem

Het financiële systeem dat we al enkele jaren gebruiken wordt binnenkort niet meer ondersteund door de leverancier. Het systeem moet dan ook worden vervangen. Op 01-01-2027 zal het nieuwe systeem naar verwachting in gebruik worden genomen. In 2026 begint het implementatietraject.

Onvoorzien

Op grond van artikel 99, lid 2 van de Waterschapswet bevat de begroting mede een bedrag voor onvoorziene uitgaven. Dit zijn uitgaven waarvan de aard en omvang nog niet zijn in te schatten. Het staat het waterschap vrij de hoogte van dit bedrag te bepalen voor de begroting. De post Onvoorzien is met ingang van begrotingsjaar 2019 gekoppeld aan de verwachte belastingopbrengsten. In begrotingsjaar 2026 is hiervoor 1,0% (€ 1,554 mln.) van de heffing geraamd.

9.2 UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE

Wet financiering decentrale overheden

Wanneer Waterschap Rijn en IJssel vreemd vermogen aantrekt, is het gebonden aan de financieringsvoorschriften die zijn vastgesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). De Wet Fido heeft, kort gezegd, tot doel een solide financiering en de kredietwaardigheid van de decentrale overheden te bevorderen. Om die doelstellingen te toetsen hanteert de wet twee instrumenten:

- de kasgeldlimiet om het renterisico te beperken bij financiering met kort geld (< 1 jaar);
- de renterisiconorm om het renterisico te beperken bij financiering met lang geld (> 1 jaar).

De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met 'kort geld' mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet bedraagt € 39,2 mln. in 2026 oplopend tot € 42,8 mln. in het jaar 2030.

De renterisiconorm is ingevoerd om de looptijden van langlopende leningen te spreiden en daardoor de renterisico's te beperken. Het bedrag aan aflossingen en het leenbedrag die in aanmerking komen voor renteherziening mogen de renterisiconorm niet overschrijden. Voor de waterschappen is deze norm bepaald op 30% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm bedraagt € 51,1 mln. in 2026 oplopend tot € 55,9 mln. in het jaar 2030.

Treasury

Ook schrijft de Wet Fido voor dat lagere overheden een treasurystatuut moeten hebben. Het algemeen bestuur heeft in 2014 het in december 2011 vastgestelde Treasurystatuut Waterschap Rijn en IJssel aangepast. In het treasurystatuut is het beleidskader vastgelegd waarbinnen de treasuryfunctie wordt uitgeoefend. Volgens artikel 6.1 van het Treasurystatuut Waterschap Rijn en IJssel krijgt het college van dijkgraaf en heemraden de bevoegdheid leningen aan te trekken of middelen uit te zetten volgens de bepalingen in de treasuryparagraaf. Het college kan volgens artikel 7 van het treasurystatuut de lijndirecteur machtigen om de daadwerkelijke transacties te verrichten.

Ontwikkelingen binnen en buiten het waterschap

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de deposito rente vastgesteld op 2,0% (september 2025). De lange rente is afgelopen jaren opgelopen naar ongeveer 3% voor een tien jaarslening. De afgelopen maanden is deze rente na een volatiele periode gestabiliseerd. Begin 2026 zal de financieringsbehoefte van het waterschap met kortlopende kasgeldleningen worden gefinancierd. Medio 2026 zal het waterschap naar verwachting een deel van de kortlopende (kleiner dan 1 jaar) financiering omzetten naar een langlopende lening. De rente gevolgen hiervan zullen naar verwachting in 2026 klein zijn.

Risicobeheersing rentelasten

Het waterschap heeft ruim € 335 mln. aan langlopende leningen. Hiervan heeft € 300 mln. een gemiddelde looptijd van 30 jaar. Bij het afsluiten van nieuwe leningen wordt nadrukkelijk gekeken naar een goede spreiding over de jaren. Hiermee is het risico op hogere rentelasten als gevolg van gestegen rente beperkt. We voldoen ruimschoots aan de wet Fido, die eisen stelt aan de spreiding in looptijd van onze leningen.

Vennootschapsbelasting

De waterschappen betalen vennootschapsbelasting (VPB) als zij ondernemingsactiviteiten verrichten waarbij zij winst maken. De plicht om vennootschapsbelasting te betalen geldt sinds 1 januari 2016 voor waterschappen. Dat betekent dat waterschappen ook VPB moeten betalen over de winst van bepaalde activiteiten. Bijvoorbeeld bij de productie en verkoop van biogas, elektriciteit en grondstoffen of bij detacheringen en aannemerswerk. Jaarlijks wordt er getoetst of het waterschap VPB-activiteiten heeft, hierover wordt VPB-aangifte gedaan.

Uitkomsten liquiditeitsbegroting

De liquiditeitsbegroting geeft de verwachte ontvangsten en uitgaven weer voor 2026. Als er geen leningen worden aangetrokken, is de financieringsbehoefte aan het einde van 2026 ca. € 77,8 mln. De financieringsbehoefte zal afhankelijk van de rentestand tijdelijk gefinancierd worden met een kasgeldlening (kortlopende lening) of met een nieuw af te sluiten langlopende geldlening.

Leningenportefeuille

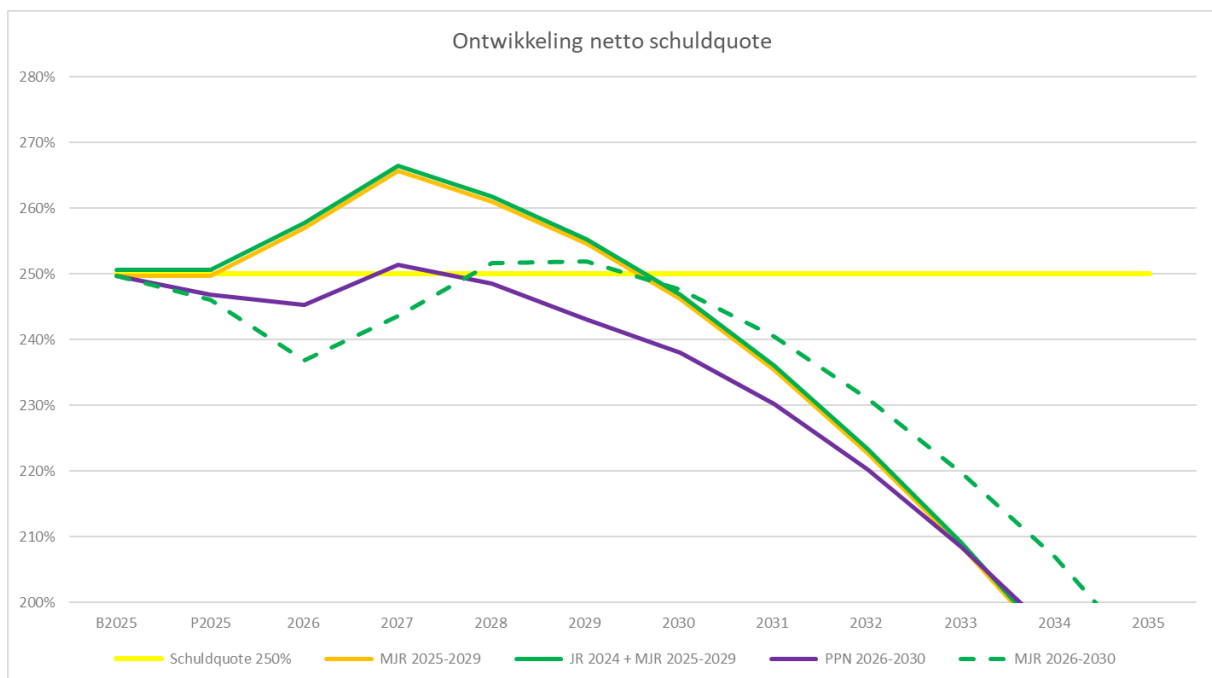
Naast het sturen op sluitende baten en lasten hanteert een waterschap een investeringsagenda. Voor nieuwe investeringen moet geld worden geleend, als deze niet met eigen geld kunnen worden gefinancierd. Daarmee ontstaan nieuwe schulden die jaarlijks oude leningen op bezit aflossen. Doordat het jaarlijkse investeringsvolume bij ons waterschap hoger is dan de jaarlijkse afschrijving op bestaande investeringen neemt de schuldpositie ieder jaar nog toe. In 2026 moet € 0,1 mln. worden afgelost op de lopende leningen.

bedragen in € 1.000

Ontwikkeling duurzame financiering	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Investeringsvolume	39.311	35.201	42.351	57.972	64.611	57.457	53.749
Vrijval kapitaallasten	25.352	25.039	26.127	27.750	29.417	31.250	32.308
Niet kostendekkende tarieven (uit reserve)	1.629	1.910	-289	-5.033	-6.279	-9.324	-11.472
Onttrekkingen aan voorzieningen	300	300	300	2.341	0	0	0
Ontwikkeling	15.888	12.372	16.235	27.530	28.915	16.883	9.969
Totale financiering op 31 december	347.941	345.587	361.822	389.352	418.266	435.149	445.118

De schuldpositie stijgt de komende jaren in absolute zin. De verwachting is dat de netto schuldquote (% schuld van de begroting) eerst stijgt als gevolg van onze voorgenomen investeringen en na 2029 weer gaat dalen. De golvende schuldquote komt eind van deze planperiode uit op 248%, dit is een daling van 2% ten opzichte van de Begroting 2025. De stijgende golfbeweging vindt ten opzichte van de eerdere ramingen later in de tijd plaats. De piek die we in de verschillende lijnen zien, zal bij de raming voor deze begroting zijn hoogste punt later bereiken. De oorzaak hiervoor ligt in de investeringen die wij voor de rwzi Nieuwgraaf hebben geraamd. Door uitstel van dit project zijn deze uitgaven (en bijbehorende leningen) pas later in de tijd nodig.

Schuld in % van de begroting (netto schuldquote)	Begroting 2025	Prognose 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Stand eind van begrotingsjaar	250%	246%	237%	244%	252%	252%	248%

Kengetallen

Een manier om naar de financiële positie van het waterschap te kijken is via kengetallen. Dit zijn ratio's of waarden die iets zeggen over de financiële gezondheid van de organisatie. De eerdergenoemde schuldquote is zo'n kengetal, alsook het weerstandsvermogen en het EMU-saldo. Twee andere kengetallen worden hier toegelicht. Het eerste kengetal is de wendbaarheid van de begroting. Deze ratio geeft de verhouding weer tussen de totale kapitaallasten en de totale (bruto-) exploitatiekosten. Hiermee wordt weergegeven welk deel van de begroting besteed wordt aan deze vaste kosten. Het geeft hiermee een beeld welk deel van de exploitatiekosten beïnvloedbaar zijn. Hieronder zijn deze percentages weergegeven.

Wendbaarheid van de begroting	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterschap Rijn en IJssel	21%	22%	22%	23%	23%

Een ander kengetal is de lastendruk. De lastendruk laat voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning zien hoe hoog de (waterschaps)lasten zijn. En vergelijkt dit met het landelijk gemiddelde. Ook deze gegevens zijn hieronder opgenomen.

Lastendruk voor een meerpersoonshuishouden koopwoning, WOZ-waarde € 370.000, afvalwater 3 ve	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Waterschap Rijn en IJssel	€ 425,71	€ 442,31	€ 454,28	€ 466,17	€ 478,75	€ 491,43
Landelijk gemiddelde waterschappen, referentiejaar 2024	€ 448,00	p.m.			p.m.	

Meerjarig financieel perspectief

Gedurende de planperiode van de meerjarenraming blijft onze financiële positie solide. Dit kan worden opgemaakt uit de volgende gegevens. Allereerst is de meerjarenbegroting sluitend. Vervolgens is de flexibiliteit van de begroting, het aandeel kapitaallasten t.o.v. van de totale lasten, ruim onder de 30%. Onze weerstandscapaciteit blijft gedurende de planperiode op de vastgestelde € 5,0 mln. Op het moment van opstellen van dit document betekent dit dat onze weerstandsratio 1,1 is. En als laatste is de verwachte schuldquote gedurende de planperiode rond de 250%.

9.3 ASSETMANAGEMENT

Het waterschap heeft een groot aantal objecten in haar beheer. Deze objecten worden ingezet om de doelstelling van het waterschap te halen. Dit zijn bijvoorbeeld dijken, zuiveringen of stuwen. Het is daarom belangrijk dat deze objecten, of kapitaalgoederen, in goede staat zijn. De kapitaalgoederen kunnen dan hun taak goed uitvoeren. In deze paragraaf wordt beschreven hoe het waterschap omgaat met haar kapitaalgoederen. Hoe worden deze onderhouden? En hoe wordt dit gefinancierd?

Om deze vragen te beantwoorden wordt een overzicht gegeven van welke objecten er aanwezig zijn, welke beleidskaders hiervoor zijn en hoe het onderhoud dat nodig is begroot is.

9.3.1 Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken bescherming van gebieden tegen hoge waterstanden op de rivieren.

Overzicht kapitaalgoederen

Objecten	
Primaire keringen	138 km
Regionale keringen	46 km
Zomerkades	50 km
Waterkerende kunstwerken	123 stuks

Beleidskader

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau

De zorgplicht houdt in dat de beheerder de wettelijke taak heeft om de primaire en regionale kering aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen. Om die reden worden de keringen door de beheerder regelmatig geïnspecteerd om te beoordelen of de fysieke toestand van de kering nog in overeenstemming is met de eisen. In het geval de fysieke toestand van de kering door bijvoorbeeld technische veroudering of schade niet meer voldoet aan de eisen dient de beheerder de nodige onderhouds- en herstelmaatregelen te treffen.

Het Kader voor de Zorgplicht heeft het karakter van een doelvoorschrift. De beheerder is zelf verantwoordelijk voor de inrichting en de uitvoering van de activiteiten van de zorgplicht en dient daar intern toezicht op te houden. De Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) houdt toezicht op de naleving van de zorgplicht voor de primaire keringen en de Provincie Gelderland voor de regionale keringen. Met de Integrale veiligheidsrapportage geven we jaarlijks een integraal veiligheidsbeeld van de waterkeringen en de beheerorganisatie.

Doel Onderhoud

Het onderhoud voeren we uit volgens Onderhoudsplan primaire en regionale waterkeringen. Het primaire doel van het onderhoud van waterkeringen is dat de waterkeringen in goede staat zijn. Voor zover dit te combineren is met het primaire doel, wordt ruimte gegeven aan natuurontwikkeling, transport en recreatief medegebruik. Bij dit alles worden de bedrijfsmatige aspecten van het onderhoud (effectiviteit en efficiëntie) in het oog gehouden.

Planning onderhoud

De waterkeringen hebben jaarlijks cyclisch onderhoud nodig, dit onderhoud wordt door de dijkbeheerder in (jaar)opdracht gegeven aan het onderhoudsteam. Geschatte omvang is ruim 5.200 eigen metingen en ruim € 0,5 mln. voor inzet van derden. Hiervoor wordt ongeveer:

- 145 ha grasbekleding op primaire waterkeringen gemaaid en afgevoerd.
- 11 ha grasbekleding op regionale waterkeringen gemaaid en afgevoerd.
- 3 ha zetssteen vrijgehouden van begroeiing.
- 10 ha stortsteen vrijgehouden van begroeiing.
- 6 km kademuur vrijgehouden van begroeiing.
- 48 kilometer kruinverharding onderhouden.

Financiën in begroting

Type onderhoud	in € 1.000
Regulier	800
Groot	200
Totaal	1.000

9.3.2 Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen

De watergangen en de waterkwantiteitskunstwerken en gemalen zijn onze primaire assets voor het regionale waterbeheer. Hiermee proberen we de functies in het gebied zo goed mogelijk te bedienen en situaties met te veel of te weinig water zo goed mogelijk het hoofd te bieden.

Overzicht kapitaalgoederen

Objecten	
Hoofdwaterlopen	3.500 km
Gemalen	19.400
Stuwen	1.867
Zwemwaterlocaties	16

Beleidskader

Beoogd beheer- en onderhoudsniveau

De watersysteem assets worden risico gestuurd onderhouden. De risicovolle kunstwerken (alle grote stuwen en gemalen en ook de kleinere die vanuit hydraulisch functioneren een verhoogd risico kennen) worden met een vaste frequentie geïnspecteerd. Indien nodig wordt preventief onderhoud uitgevoerd. De niet risicovolle kunstwerken (voornamelijk houten damwandstuwen in kleine watergangen) worden simpelweg bij einde levensduur vervangen.

Voor de watergangen geldt eenzelfde werkwijze. Van het hoofdwatersysteem (ongeveer 1.250 km) wordt jaarlijks een deel van het systeem ingemeten om de hoeveelheid aanwezige bagger en de eventuele baggernoodzaak in beeld te krijgen. Op basis daarvan wordt de meerjarige baggerprogrammering opgesteld/bijgestuurd. Voor de kleinere watergangen met een lager risicoprofiel wordt de baggernoodzaak op basis van signaleringen vanuit onze onderhoudsdienst vastgesteld en uitgevoerd.

Planning voor het onderhoud

In de exploitatiebegroting besteden we jaarlijks ongeveer € 11,7 mln. per jaar aan regulier onderhoud van onze watersysteem assets. Hiervan wordt ongeveer € 5,5 mln. uitgevoerd door onze eigen medewerkers en € 6,7 miljoen uitgevoerd door derden.

Financiën in begroting

Type onderhoud	in € 1.000
Regulier	11.700
Groot	0
Totaal	11.700

9.3.3 Zuiveringstechnische werken

Zuiveringstechnische werken transporteren afvalwater naar rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's). Deze rwzi's verwerken het rioolwater tot een waterkwaliteit die geschikt is om door oppervlaktewater te ontvangen of om ingezet te worden als proceswater bij bedrijven. Bij het verwerken komen reststoffen vrij waaruit grondstoffen worden gewonnen, zoals biogas en Kaamera.

Overzicht kapitaalgoederen

Objecten	
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	13
Persleidingen	430 km
Gemalen	125
Slibgistinginstallaties	4

Beleidskader

Samen met de basistaak Watersysteem wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van assetmanagement. Voor de waterketen is een strategisch asset management plan (SAMP) gemaakt. Dit SAMP beschrijft hoe we vanuit de waterketen invulling geven aan de stappen van het assetmanagementproces. Beleidskader is de koers waterketen, die is geconcretiseerd tot een koers per zuiveringskring. De koers beschrijft vanuit een integraal perspectief zowel de aanpassings- als instandhoudingsopgave als basis voor én onderdeel van het assetmanagementproces.

Beoogd onderhoudsniveau

Bepalend voor de maatregelen die we nemen en het onderhoudsniveau is de risicoreductie (of waarde) die we daarmee behalen. Risicomanagement vormt een centrale stap in het assetmanagementproces. Kader hiervoor vormt het "Risicomanagementbeleid waterschap Rijn en IJssel" (2021) alsook de bedrijfswaardenmatrix. In 2026 volgt een actualisatie van deze matrix.

Planning voor het onderhoud

Voor de zuiveringstechnische werken zijn alle (deel)assets, hun generieke staat en het theoretisch moment van vervanging opgenomen in de Lange Termijn Asset Planning (LTAP). Dit vormt de basis voor de planbare maatregelen en het onderhoud om bedrijfszekerheid te borgen. Inspecties (langjarig gepland) en vakkennis vormen daarvoor input. Met deze kennis wordt een meerjarig investeringsvolume voor 'Waterketen op orde' geprogrammeerd. In 2026 worden de investeringen hierin voor 2027 en 2028 bestuurlijk voorgelegd.

In 2026 besteden we € 5,22 mln. aan regulier (alle rioolgemalen en rwzi's) en curatief onderhoud (nu niet te bepalen, omdat het om storingsonderhoud gaat). Aan groot onderhoud besteden we € 1,49 mln. Voor het groot onderhoud is een programma opgesteld eveneens op basis van risicomanagement.

Financiën in begroting

Type onderhoud	in € 1.000
Regulier	5.224
Groot	1.490
Totaal	6.714

9.3.4 Vaarweg met bijbehorende kunstwerken

Provincie Gelderland heeft het beheer van alle regionale vaarwegen ondergebracht bij lagere overheden. De provincie heeft zelf het vaarwegbeheer in formele zin, maar heeft de uitvoering van het beheer van de Oude IJssel in medebewind overgedragen aan het waterschap. Het gaat hier alleen om de aangewezen vaarweg tussen Doesburg en Doetinchem op de Oude IJssel.

Het vaarwegbeheer is de zorg voor de aanleg en het behoud van de infrastructurele voorzieningen die nodig zijn voor de scheepvaart. Het waterschap is vaarwegbeheerder en nautisch beheerder op (delen van) de Oude IJssel:

- het waterschap is vaarwegbeheerder op de vaarweg Doesburg-Doetinchem,
- het waterschap is nautisch beheerder op de hele Oude IJssel.

De vaarweg is op te delen in:

- een traject beroeps- en recreatievaart vanaf Doesburg tot Gaanderen (tot aan de Slingerparallel, lengte 16,8 km) Voor dit deel geldt dat de kosten die worden gemaakt grotendeels worden betaald door de provincie.
- een traject recreatievaart vanaf Gaanderen tot aan Ulft (lengte 7,8 km). Voor dit deel zal het waterschap (Waterbeheer) de kosten dragen.

Het waterschap is niet aangewezen als vaarwegbeheerder en nautisch beheerder in de rest van het beheergebied. Daar voeren we alleen het watersysteembeheer uit.

Overzicht kapitaalgoederen (in vaarwegbeheertaak provincie)

Objecten	
Vaarweg Oude IJssel (beroepsvaart)	16,8 km
Kunstwerken (1 sluis en 2 beweegbare bruggen)	3 stuks

Beleidskader

Beoogd onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau wordt bepaald door de provincie, de uitvoering van dit onderhoud ligt bij ons waterschap.

Planning voor het onderhoud

De vaarweg met kunstwerken heeft jaarlijks cyclisch onderhoud nodig, dit onderhoud wordt door de vaarwegbeheerder in jaaropdracht gegeven aan het onderhoudsteam.

Financiën in begroting

Type onderhoud	in € 1.000
Regulier	Betaald door provincie
Groot	Betaald door provincie
Totaal	0

9.4 BEDRIJFSVOERING

2026 op hoofdlijnen *Stand van zaken van de Bedrijfsvoering*

We werken sinds eind 2025 in de nieuwe structuur van Kr8. In 2026 ligt de basis: hoofdprocessen zijn aangepast, een programma voor wet- en regelgeving rond data en informatie loopt en we bereiden ons voor op strengere eisen aan transparantie, rechtmatigheid en (cyber)weerbaarheid. Ook starten we met de kantoorverbouwing en loopt de vervanging van het financieel systeem door richting livegang op 1-1-2027.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

We voeren actief de Woo uit via een integraal programma, publiceren begrijpelijke informatie en vergroten AI-geletterdheid. We toetsen de weerbaarheid van vitale infrastructuur en werken verbeterplannen uit. We laten de nieuwe manier van samenwerken landen met training en praktische handvatten, professionaliseren het Datalab en bereiden de implementatie van het nieuwe financieel systeem voor. De kantoorverbouwing wordt aanbesteed en er zal een contract gesloten worden. De uitvoering wordt ingepland (Q4 2026–2028).

2026 op hoofdlijnen *De beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering*

We zetten beleidsmatig in op: (a) een wendbare en toekomstbestendige organisatie (verankeren van Kr8); (b) digitale transformatie en informatiehuishouding (waarde gedreven implementatie van nieuwe data- en informatiewetten, kaders voor AI en transparantie); en (c) duurzame randvoorwaarden zoals huisvesting en vervanging van kernsystemen, met blijvende aandacht voor rechtmatigheid en privacy.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

We richten de sturing op wet- en regelgeving centraal in, met heldere kaders voor openbaarheid (Woo), rechtmatigheid en AI-gebruik; we toetsen en verbeteren processen om afwijkingen te voorkomen en borgen privacy in lijn met de verordening. Dit sluit aan bij de nieuwe richtlijnen voor de paragraaf Bedrijfsvoering (stand van zaken, beleidsvoornemens, informatie over financiële rechtmatigheid en preventieve acties) en bij het vooruitzicht op externe verantwoording (o.a. ILT).

2026 op hoofdlijnen *Financiële rechtmatigheid*

Het dagelijks bestuur moet zich vanaf 1 januari 2025 in de Jaarstukken door middel van een rechtmatigheidsverantwoording over het rechtmatig financieel handelen verantwoorden. Deze rechtmatigheidsverantwoording treedt in werking vanaf het begrotingsjaar 2025, waarbij het eerste moment van deze vorm van verantwoording begin 2026 gaat plaatsvinden.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

Met de rechtmatigheidsverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van het waterschap. Deze gaan bijvoorbeeld over de naleving van voorwaarden van Europese aanbestedingen, maar ook over lasten waarvoor geen voorafgaande dekking was opgenomen in de begroting. De rechtmatigheidsverantwoording maakt deel uit van de jaarrekening, zodat de externe accountant de getrouwheid van die verantwoording zal toetsen en erover aan het algemeen bestuur zal rapporteren.

In de verantwoording hoeven alleen afwijkingen te worden betrokken die boven een bepaalde grens komen. Deze grens is door het algemeen bestuur al vastgesteld in de Financiële Verordening.

9.5 PARAGRAAF OPENBAARHEID

2026 op hoofdlijnen *Beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid*

Het waterschap voldoet aan de wettelijke verplichting uit de Wet open overheid ten aanzien van de actieve openbaarmaking. Verzoeken om openbaarmaking worden in behandeling genomen en binnen de wettelijke termijnen afgehandeld.

Wat gaan we hiervoor doen in de organisatie?

Voor de implementatie van de Woo heeft het waterschap een Woo-coördinator aangesteld. Het komende jaar wordt geïnvesteerd in een softwarepakket voor het anonimiseren van documenten. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze het beste voldaan kan worden aan de actieve openbaarmakingsplicht. Op dit moment gebeurt dit door bekendmakingen in het Waterschapsblad. Onderzocht wordt of dit via de website van het waterschap mogelijk gemaakt kan worden. Ook gaat het waterschap het komende jaar de informatiehuishouding beter inrichten. Informatie wordt op een eenduidige manier geregistreerd en is daardoor beter vindbaar.

2026 op hoofdlijnen *Kwantitatieve en kwalitatieve informatie*

Het aantal Woo verzoeken is uit het zaakstelsel te filteren. Door te kijken naar het aantal bezwaren kan de kwaliteit van de afhandeling worden beoordeeld.

9.6 LOPENDE EN VOORGENOMEN INVESTERINGEN

De lopende en voorgenomen investeringen zijn in de programma's opgenomen. Het beschikbaar stellen van de investeringskredieten vindt plaats op basis van afzonderlijke investeringsvoorstellen door het bestuur.

Investeringsvolumen per programma	bedragen in € 1.000						
	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Veiligheid	29.418	27.263	18.620	21.532	39.935	77.795	76.278
Watersystemen	17.165	19.748	21.452	25.614	25.289	23.424	23.128
Afvalwaterketen	16.817	12.990	18.463	31.795	36.481	22.633	16.855
Vaarwegen	3.011	3.420	470	0	0	0	0
Saldo programma's bruto	66.412	63.421	59.005	78.941	101.705	123.852	116.261
Cofinanciering	-27.101	-28.220	-16.654	-20.969	-37.094	-66.395	-62.512
Investeringsvolumen netto	39.311	35.201	42.351	57.972	64.611	57.457	53.749
PPN 2026-2030	39.311	38.975	52.638	58.681	49.298	48.480	52.954

In de Perspectievennota 2026-2030 is het kader voor het netto investeringsvolumen voor 2026 vastgesteld op € 52,6 mln. Met de huidige inzichten wordt voor het begrotingsjaar 2026 een investeringsvolumen van € 42,4 mln. geraamd. Deze daling is voornamelijk het gevolg van een geactualiseerd kasritme over de jaren binnen het programma Afvalwaterketen. Het project 'Uitbreiding gistingcapaciteit Nieuwgraaf' loopt vertraging op als gevolg van 'on hold' zetten van natuurwetvergunningen door de Provincie Gelderland. Dit heeft ook gevolgen voor de exploitatie.

Onze opgave blijft omvangrijk. Met de ervaring van de afgelopen jaren en de trend die zich doorzet, staan we voor uitdagingen in onze opgave met stijgende investeringsvolumes. Om de realisatie, in de voortdurende volatiele en onzekere marktsituatie, tijdig en tegen de ingeschatte kosten af te ronden, moeten we creatief en voortvarend te werk gaan. Als we afwijkingen in de opgave zien aankomen ten opzichte van de ramingen, zal dit tijdig worden gedeeld en bijgestuurd.

9.7 RISICO'S, WEERSTANDSCAPACITEIT, BESTEMMINGSRESERVES EN VOORZIENINGEN

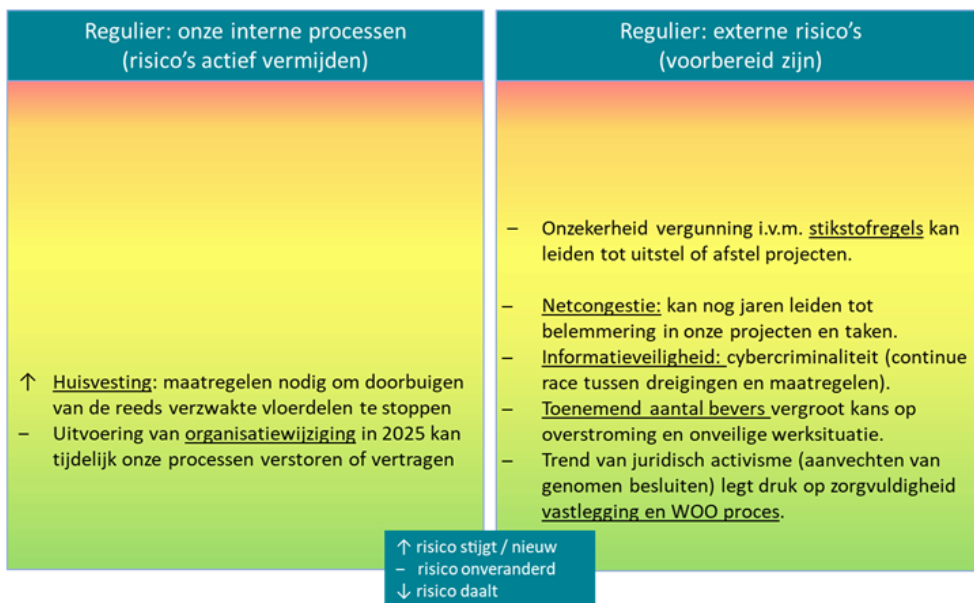
9.7.1 Risicomanagement

In onderstaande overzichten staan de belangrijkste actuele risico's (risico's die nu verhoogde aandacht krijgen) samengevat.

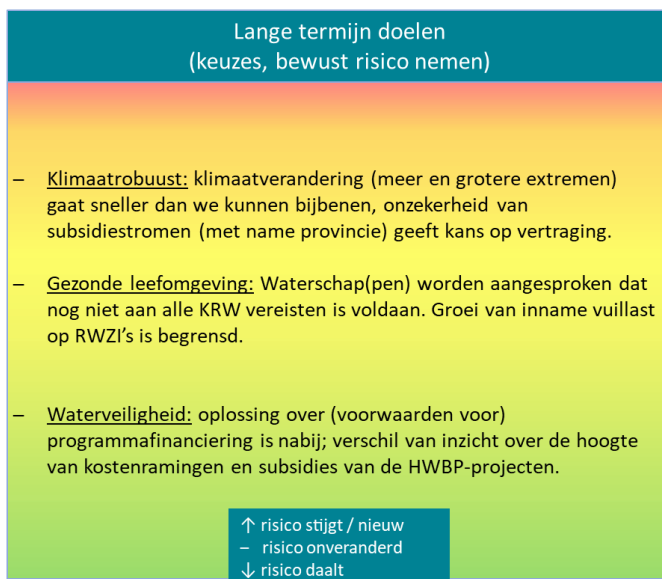
Actuele top risico's in onze reguliere activiteiten (beheerste processen)

We hebben veel aandacht voor de beheersing van onze projecten en interne processen en we zijn alert op externe ontwikkelingen die ons, in positieve of negatieve zin, kunnen raken. In de figuur worden de belangrijkste onderwerpen weergegeven waar de actieve beheersing van risico's binnen onze basistaken extra aandacht krijgt. De impact van de risico's kan financieel en/of van andere aard zijn (doelbereik, reputatie, ...).

De kleurenschaal geeft kwalitatief de relatieve zwaarte van de risico's aan. De aangegeven beweging is de stand bij het opstellen van deze begroting ten opzichte van de eerste bestuursrapportage van 2025. Voor meer informatie over de benoemde onderwerpen verwijzen we naar hoofdstukken 3 t/m 7.

Strategische risico's (op koers naar de gewenste toekomst)

Bij het nastreven van onze lange termijn doelen, zoals bijvoorbeeld benoemd in ons waterbeheerprogramma, hebben we te maken met onzekerheden (kansen én risico's). Bij besluitvorming is veelal sprake van onvolledig inzicht in externe invloeden en de consequenties hiervan. Risico's zijn in deze context niet per definitie slecht, vaak nemen we bewust een risico als onderdeel van een keuze of afweging. We praten hier dus vooral over het ómggaan met deze onzekerheden. Voor meer informatie over de hieronder benoemde onderwerpen wordt verwezen naar hoofdstukken 3 t/m 7.

Mitigeren, verzekeren, accepteren

Bij voorkeur worden risico's vermeden of beperkt door operationele maatregelen (redundantie in installaties, goed beleid, procedures, opgeleid personeel, crisisorganisatie, etc.). Waar mitigeren niet afdoende of te duur is, kunnen de financiële gevolgen van een risico worden overgedragen door het afsluiten van een verzekering. Ook dit is niet altijd mogelijk of gunstig. (Rest)risico's kunnen ook geaccepteerd worden. De eventuele financiële impact wordt dan opgevangen, bijvoorbeeld vanuit onze reserves (weerstandscapaciteit).

9.7.2 Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

De Waterschapswet verlangt van waterschappen dat zij inzicht hebben in hun risico's en hun middelen om de financiële impact hiervan af te kunnen dekken zodat de kerntaken ongestoord kunnen doorlopen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de organisatie kan beschikken om financiële risico's die niet op enige andere manier zijn afgedekt (bijvoorbeeld via verzekeringen) op te kunnen vangen.

Bij ons waterschap wordt de weerstandscapaciteit gevormd door de algemene reserves. Andere opties zoals de post onvoorzien, bestemmingsreserves en het vermogen om in de toekomst meer belastingen te heffen worden in onze systematiek dus niet meegerekend in de weerstandscapaciteit. De gewenste weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van ons risicoprofiel. Hiertoe wordt een apart register met financiële restrisico's (dus na genomen beheersmaatregelen) bijgehouden.

Deze financiële risico's kunnen zowel tijdelijk als structureel van aard zijn. De gewenste weerstandscapaciteit voor de meerjarenraming 2026-2030 is weergegeven in onderstaand tabel.

bedragen in € 1.000

Weerstandvermogen	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Weerstandscapaciteit MJR 2025-2030 en Begroting 2025	2.411	2.589	5.000
Mutatie benodigde weerstandscapaciteit 2026	0	0	0
Weerstandscapaciteit Meerjarenraming 2026-2030	2.411	2.589	5.000
Beschikbaar weerstandscapaciteit per 01-01-2026	2.411	2.589	5.000
Beschikbaar weerstandscapaciteit per 31-12-2026	2.411	2.589	5.000

Het weerstandsvermogen is een indicatie voor de mate waarin de organisatie wenst te beschikken over buffers om onverwachte financiële risico's op te vangen. Het wordt berekend als de ratio tussen beschikbare middelen en ingeschat financieel risico. Het is een "voorzichtigheidsfactor": als een organisatie kiest voor een hoog weerstandsvermogen worden meer middelen beschikbaar gehouden. In de literatuur wordt een ratio weerstandsvermogen tussen 1,0 en 1,4 als "voldoende" bestempeld. Voor de komende periode hanteert ons waterschap een weerstandsratio van 1,1.

Gevolgen invoering van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

In 2013 is de wet Houdbare overheidsfinanciën aangenomen. Deze wet moet ervoor zorgen dat ons land gezonde overheidsfinanciën kent. Dat betekent dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog mogen worden en dat heeft ook effect op ons waterschap. Eind 2018 zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de Unie van Waterschappen, Vereniging Nederlandse Gemeenten, provincies en het kabinet.

De EMU-tekortruimte voor deze decentrale overheden is vastgesteld op 0,5% van het Bruto Binnenlands Product. De 0,5% ruimte is nader verdeeld: 0,34% gemeenten, 0,10% provincies en 0,06% waterschappen. De Unie van Waterschappen heeft deze waarde voor de waterschappen verdeeld over de waterschappen. Voor het waterschap Rijn en IJssel geldt voor 2026 een indicatieve waarde van € 24,6 mln. aan EMU-tekortruimte. De waterschappen verwachten dat de 0,06% voldoende is om de noodzakelijke investeringen voor het uitvoeren van haar kerntaken te kunnen uitvoeren. Mocht dit onvoldoende blijken te zijn, dan mogen decentrale overheden in gesprek gaan met het kabinet. Er volgen dan vooralsnog geen sancties.

9.7.3 Bestemmingsreserves

Waterschap Rijn en IJssel kent één algemene reserve per taak en drie bestemmingsreserves (Innovatiefonds, Huisvesting en Duurzaam Financieel Beleid). Een deel van de algemene reserve is bestemd als minimaal benodigde weerstandscapaciteit. Ons waterschap hanteert voor de reserves de volgende uitgangspunten:

- Het waterschap is terughoudend bij het vormen van bestemmingsreserves.
- De inzet van het batig resultaat voor bestemming wordt na aanvulling van het weerstandsvermogen toegevoegd aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid.

De volgende overzichten tonen het verloop van de vrij inzetbare en de bestemmingsreserves.

bedragen in € 1.000

Vrij inzetbare reserves	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Vrij inzetbare reserve per 01-01-2025	3.934	6.727	10.661
Toevoeging/onttrekking reserve	-1.152	0	-1.152
Vrij inzetbare reserve per 31-12-2025	2.782	6.727	9.509
Mutatie benodigde weerstandscapaciteit 2026	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 01-01-2026	2.782	6.727	9.509
Toevoeging/onttrekking reserve	0	0	0
Vrij inzetbare reserve per 31-12-2026	2.782	6.727	9.509

bedragen in € 1.000

Bestemmingsreserves	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Bestemmingsreserve Huisvesting per 31-12-2025	3.023	2.677	5.700
Bestemmingsreserve DFB per 31-12-2025	16.103	9.308	25.411
Toevoeging/onttrekking BR Huisvesting	0	0	0
Toevoeging/onttrekking BR DFB	63	226	289
Bestemmingsreserve Huisvesting per 31-12-2026	3.023	2.677	5.700
Bestemmingsreserve DFB per 31-12-2026	16.166	9.534	25.700

9.7.4 Voorzieningen

Voorzieningen hebben een lasten karakter en worden getroffen voor toekomstige uitgaven waarvan de oorzaak zich nu voordoet of al heeft voorgedaan. De meest aansprekende situaties om voorzieningen te treffen zijn:

- Lasten voor volgende begrotingsjaren waarvan de oorsprong ligt in het lopende jaar of de jaren daarvoor.
- Toekomstige verplichtingen en verliezen per balansdatum, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.
- Risico's bij toekomstige verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.

Het waterschap heeft een voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen. Deze voorziening is opgebouwd uit:

- Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders. Dit betreft een werkloosheidsuitkeringsregeling voor voormalige bestuurders.
- Voorziening latente pensioenverplichtingen bestuurders. Dit betreft de voorziening voor de pensioenopbouw van huidige en voormalige bestuurders die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.
- Voorziening pensioenverplichtingen bestuurders. Dit betreft de voorziening voor de pensioenopbouw van (voormalige) bestuurders die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.
- Voorziening bovenwettelijke WW. Het waterschap is eigenrisicodragers voor de werkloosheidswet.

Het verwachte verloop van de voorzieningen is als volgt:

bedragen in € 1.000

Voorzieningen	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Voorzieningen per 31-12-2024	1.953	2.076	4.029
Verwachte vermeerdering / vermindering 2025	-150	-150	-300
Voorzieningen per 31-12-2025	1.803	1.926	3.729
Verwachte vermeerdering / vermindering 2026	-150	-150	-300
Voorzieningen per 31-12-2026	1.653	1.776	3.429

9.8 WATERSCHAPSBELASTINGEN ALGEMEEN

Met de aanpassing van de Waterschapswet per 1 januari 2026 zijn de regels gewijzigd om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de lasten van het watersysteembeheer vast te stellen. In de wet is ook vastgelegd dat minimaal eens in de vijf jaar een herijking van de kostenaandelen van de vier belastingcategorieën op basis van gebiedskenmerken binnen watersysteembeheer moet plaatsvinden. De verdeling van de (watersysteembeheer)lasten in de meerjarenraming 2026-2030 is gebaseerd op de kostentoedelingsverordening die per 1 januari 2026 van kracht wordt.

Door het toepassen van de volumemethode en de nieuwe kostentoedeling leiden deze inkomsten tot de nieuwe belastingtarieven voor 2026. Voor de jaren erna is gerekend met een jaarlijkse inkomstenverhoging van 3%. In de volgende paragrafen is dit per waterschapstaak uitgewerkt.

9.8.1 Watersysteemheffing

Bij de toedeling van de netto lasten voor de verschillende categorieën binnen de taak Watersysteembeheer is rekening gehouden met de kostentoedelingsverordening watersysteemheffing waterschap Rijn en IJssel 2026. De percentages in de verordening zijn met ingang van 2026 als volgt:

<i>Kostentoedeling</i>	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur
% verdeling van de belastingcategorieën	30,0%	58,2%	11,5%	0,3%

Verdeling belastinginkomsten per categorie

bedragen in € 1.000

	Totaal	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur	Directe lozers
Begroting 2025	75.883	24.207	43.355	7.739	189	392
Begroting 2026	82.872	24.721	47.991	9.476	214	469

De prognose voor de ontwikkeling van de gebouwde eigendommen (WOZ-waarde) is gebaseerd op gegevens van de Waarderingskamer en macro-economische voorspellingen van De Nederlandsche Bank. Voor de komende jaren lijkt het prijspeil op de woningmarkt door te stijgen.

We verwachten een WOZ-waardestijging van 10,0% in 2026, 4,5% in 2027 en 3,0% voor de jaren 2028-2030. De verwachte belastingeenheden bij de overige belastingcategorieën liggen grotendeels in lijn met eerdere ramingen.

WOZ-waarde in € mln.

Watersysteemheffing in eenheden	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Ingezetenen in # woonruimte	278.784	280.983	282.683	284.383	286.083	287.783
Gebouwde eigendommen in WOZ-waarde	€ 120.404	€ 132.075	€ 138.245	€ 142.832	€ 147.576	€ 152.481
Gebouwd buitendijks in WOZ-waarde	€ 371	€ 403	€ 420	€ 431	€ 443	€ 455
Ongebouwde eigendommen in # ha	114.576	114.376	114.176	113.976	113.776	113.576
Ongebouwd buitendijks in # ha	2.360	2.360	2.360	2.360	2.360	2.360
Ongebouwd wegen in # ha	5.093	5.093	5.093	5.093	5.093	5.093
Ongebouwd wegen buitendijks in # ha	24	24	24	24	24	24
Natuur in # ha	34.054	34.054	34.054	34.054	34.054	34.054
Directe lozers (verontreinigingsheffing)	6.246	6.399	6.399	6.399	6.399	6.399

Totale belastingopbrengsten en onttrekkingen aan de reserves

Onderstaand overzicht toont de totale belastingopbrengsten en onttrekkingen/toevoegingen aan de reserves op basis van de voorgestelde tarieven.

bedragen in € 1.000

	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten incl. kwijtschelding en oninbaar Watersysteembeheer	75.700	81.990	87.349	91.358	95.512	99.954
Netto kosten	78.378	83.927	84.483	86.779	89.515	92.542
Operationeel resultaat	-2.678	-1.937	2.866	4.579	5.997	7.412
Dividend NWB	1.174	2.000	0	0	0	0
Resultaat voor bestemmen	-1.504	63	2.866	4.579	5.997	7.412

Door het toepassen van de volumemethode en de nieuwe kostentoedeling leiden deze inkomsten tot de nieuwe belastingtarieven voor 2026.

Voorgestelde tarieven / percentages per categorie

Categorie	Vastgesteld tarief / percentage 2025	Voorgesteld tarief / percentage 2026
Ingezetenen	€ 86,60	€ 87,98
Gebouwde eigendommen	0,0365%	0,0363%
Gebouwd buitendijks	0,0092%	0,0091%
Ongebouwde eigendommen	€ 62,00	€ 75,71
Ongebouwd buitendijks	€ 15,50	€ 18,93
Ongebouwd wegen	€ 124,00	€ 151,42
Ongebouwd wegen buitendijks	€ 31,00	€ 37,86
Natuur	€ 5,81	€ 6,29
Directe lozers (verontreinigingsheffing)	€ 68,02	€ 73,34

9.8.2 Zuiveringsheffing

Voor de taak Zuiveringsbeheer geldt één belastingcategorie die is vastgelegd in de Verordening op de zuiveringsheffing waterschap Rijn en IJssel 2026. Om de lasten voor het zuiveren van afvalwater te bestrijden, wordt een directe belasting opgelegd, de zuiveringsheffing. Hier geldt het principe 'de vervuiler betaalt'.

Bij de bedrijven wordt een stijging van het aantal VE's verwacht in 2026 door autonome groei van de productiecapaciteit bij een aantal lozers. Daarnaast ontwikkelen de belastingeenheden bij de woonruimten zich in lijn met de groei van het aantal huishoudens in ons beheergebied.

Waterzuiveringsheffing in eenheden	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
VE's Woonruimten	643.240	645.640	648.040	650.440	652.840	655.240
VE's Bedrijven – meetbedrijven	221.722	229.580	232.505	232.505	232.505	232.505
VE's Bedrijven - overig bedrijven	112.302	113.425	113.425	113.425	113.425	113.425
	977.264	988.645	993.970	996.370	998.770	1.001.170

Totale belastingopbrengsten en onttrekkingen aan de reserves

Onderstaand overzicht toont de totale belastingopbrengsten en onttrekkingen/toevoegingen aan de reserves op basis van het voorgestelde tarief.

	bedragen in € 1.000					
	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Belastingopbrengsten incl. kwijtschelding en oninbaar Zuiveringsbeheer	64.742	70.741	72.460	74.808	77.234	79.739
Netto kosten	69.591	73.055	74.833	77.648	78.447	80.219
Operationeel resultaat	-4.849	-2.314	-2.373	-2.840	-1.213	-480
Dividend NWB en Waterstromen	4.443	2.540	4.540	4.540	4.540	4.540
Resultaat voor bestemmen	-406	226	2.167	1.700	3.327	4.060

Door het toepassen van de volumemethode en de nieuwe kostentoedeling leiden deze inkomsten tot de nieuwe belastingtarieven voor 2026.

Voorgestelde tarieven per vervuilingseenheid

	Begroting 2025	Begroting 2026	Eenheid
Vastgestelde / voorgestelde tarieven	€ 68,02	€ 73,34	VE

9.8.3 Kwijtschelding en oninbaar

Kwijtschelding

Het waterschap hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat in de regel een volledige kwijtschelding wordt verleend aan belastingschuldigen met een inkomen op of onder het bijstandsniveau. In art. 1 van de verordening is geregeld dat kwijtschelding alleen van toepassing is op de zuiverings- en verontreinigingsheffing voor woonruimten en op de watersysteemheffing voor ingezetenen. Sinds 2023 is het ook voor kleine ondernemers mogelijk om kwijtschelding aan te vragen voor het privé-deel van hun belastingaanslag. In lijn met eerdere ramingen verwachten we een kwijtscheldingsniveau van € 2,2 mln. in 2026 stijgend naar € 2,5 mln. in 2030. Hierbij is ook rekening gehouden met het effect van de verwachte tariefontwikkelingen in de komende jaren.

Oninbaar

Niet alle opgelegde aanslagen kunnen worden ingevorderd. Om uiteenlopende redenen moet soms worden geconcludeerd dat betaling van de aanslagen niet kan worden afgedwongen (faillissement/schuldsanering) of dat uit doelmatigheidsoverwegingen moet worden afgezien van verdere pogingen tot invordering. In de Waterschapswet is geregeld dat het dagelijks bestuur van het waterschap de belasting geheel of gedeeltelijk oninbaar kan verklaren. Deze bevoegdheid is overgedragen aan het dagelijks bestuur van het GBLT. Het niveau van de benodigde voorziening ligt in lijn met die uit de perspectievennota. Dit vertaalt zich naar een oninbaarheid van afgerond € 0,5 mln. in 2026 oplopend naar ruim € 0,5 mln. in 2030.

9.9 KOSTENTOEREKENING

De toerekening van de lasten (kapitaallasten, personeelslasten en overige lasten) naar beleidsproducten vindt plaats volgens de uitgangspunten zoals beschreven in de BBP-systematiek. De personeelslasten worden verdeeld op basis van de werkelijk bestede uren.

De lasten van de ondersteunende beheerproducten zijn volgens het kostenveroorzakingsprincipe toegerekend aan de taken van het waterschap. Zo worden de lasten van automatisering volgens de verdeelsleutel 'aantal netwerkaccounts' en de lasten van het personeelsbeleid en -beheer volgens de sleutel 'aantal formatie-eenheden' verdeeld. Behoort het kostenveroorzakingsprincipe niet tot de mogelijkheden (bijvoorbeeld bij het beleids- en beheersinstrumentarium), dan wordt er een methodiek gehanteerd waarbij de verdeling naar rato van het aandeel van de netto lasten plaatsvindt. In deze meerjarenraming zijn de ondersteunende beheerproducten volgens onderstaand schema toegerekend.

Toerekening naar taken

Omschrijving	Verdeelsleutel
Management en organisatie	naar rato directe lasten en/of FTE's
Beleids- en beheersinstrumentarium	naar rato directe lasten
Informatisering	aantal netwerkaccounts
Facilitaire zaken	
- huisvesting en interne faciliteiten	naar rato directe lasten en/of FTE's
- bemonstering en analyse	ILOW-punten
- centrale tractie	naar rato machine-uren
- reststoffen en projecten	kostenveroorzakingsprincipe
Onvoorzien	naar rato omzet (belastingheffing)

9.10 EMU-SALDO

Ter bescherming van de euro is in het EU-stabiliteitspact onder andere vastgelegd dat het EMU-tekort van een lidstaat niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Er is sprake van een EMU-tekort als de uitgaven van de overheid in een jaar de inkomsten van dat jaar overstijgen. Het gaat om het totaal van de gehele overheid; dus ook van de decentrale overheden.

Het EMU-tekortruimte is voor het waterschap Rijn en IJssel voor 2026 indicatief vastgesteld op € 24,6 mln. Voor de jaren vanaf 2027 is de opgegeven ruimte ook een indicatie. In het begrotingsjaar 2026 blijven we naar verwachting binnen de vastgestelde norm.

Opbouw EMU-saldo	bedragen in € 1.000				
	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Exploitatiesaldo voor bestemming van reserves	289	5.033	6.279	9.324	11.472
2. Invloed investeringen (zie staat vaste activa)					
-/- bruto-investeringsuitgaven WRIJ	58.535	78.941	101.705	123.852	116.261
-/- bruto-investeringsuitgaven Vaarwegen	470	0	0	0	0
+ investeringsbijdragen WRIJ	16.184	20.969	37.094	66.395	62.512
+ investeringsbijdragen Vaarwegen	470	0	0	0	0
+ verkoop materiële activa en immateriële activa	0	0	0	0	0
+ afschrijvingen	26.127	27.750	29.417	31.250	32.308
3. Invloed voorzieningen (zie staat van reserves en voorzieningen)					
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	0	0	0	0	0
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0	0	0	0	0
-/- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	300	2.341	0	0	0
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	0	0	0	0	0
4. Invloed reserves (zie staat van reserves en voorzieningen)					
-/- eventuele betalingen rechtstreeks uit reserves	0	0	0	0	0
+ eventuele externe vermeerderingen reserves	0	0	0	0	0
5. Deelnemingen en aandelen					
-/- boekwinst	0	0	0	0	0
+ boekverlies	0	0	0	0	0
EMU-saldo	-16.235	-27.530	-28.914	-16.883	-9.969
EMU-referentiewaarden Rijn en IJssel					
EMU-saldo normering *)	-24.900	-25.900	-26.900	-27.900	-29.000

*) Bron: Brief van 17-09-2025 UvW EMU-referentiewaarden waterschappen 2026-2030. De referentiewaarden voor de periode 2027-2030 is indicatief.

9.11 VERBONDEN PARTIJEN

Door middel van verbonden partijen kunnen (beleids)voornemens van het waterschap tot uitvoering worden gebracht. In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en daarmee verband houdende mogelijke risico's moet in de begroting een paragraaf worden opgenomen waarin aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen (een rechtspersoon, waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft).

De volgende rechtspersonen kunnen worden aangemerkt als een verbonden partij.

Aqualysis	
Vestigingsplaats	Zwolle
Doelstelling	Aqualysis is een waterlaboratorium dat zich richt op chemisch, hydrobiologisch en bacteriologisch onderzoek.
Relatie met thema's:	Gezonde leefomgeving, Klimaatrobuust gebied
Ontwikkelingen	De hoogte van de bijdrage wordt jaarlijks bepaald op basis van de werkelijk afgenomen diensten, uitgedrukt in ILOW-punten. De bijdrage van ons waterschap aan Aqualysis voor 2026 is begroot op € 2,2 mln.
Financiële bijdrage	Het jaarresultaat wordt verrekend met de deelnemende partijen.
Risico	Geen
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Het bestuur van Aqualysis bestaat uit vijf bestuursleden; elk bestuurslid vertegenwoordigt een deelnemend waterschap.
Waterstromen B.V.	
Vestigingsplaats	Lochem
Doelstelling	Waterstromen exploiteert industriële waterzuiveringsinstallaties en installaties om organische reststromen te verwerken
Relatie met thema's:	Gezonde leefomgeving
Ontwikkelingen	De financiële positie van Waterstromen B.V. is de afgelopen jaren verbeterd. Het eigen vermogen groeide. Naar verwachting zal de omzet en winst in 2026 stabiel blijven.
Financiële bijdrage	Zie hiervoor Financieel belang.
Risico	Het aandelenkapitaal bedraagt per 1 januari 2023 € 9,0 mln.
Financieel belang	Het waterschap is enig aandeelhouder en heeft een aandelenkapitaal van € 9,0 mln. Over het verslagjaar 2025 wordt in 2026 voor € 0,54 mln. dividend verwacht, welke is verwerkt in deze begroting.
Bestuurlijk belang	Het waterschap is enig aandeelhouder
Euregio	
Vestigingsplaats	Gronau (D)
Doelstelling	De Euregio heeft als taak de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren.
Relatie met thema's:	Klimaatrobuust gebied, Gezonde leefomgeving
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2016 is het gemeenschappelijk grensoverschrijdend openbaar lichaam Euregio opgericht.
Financiële bijdrage	De bijdrage van ons waterschap bedraagt € 0,009 mln. per jaar.
Risico	Geen
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	De Euregio heeft twee bestuurslagen t.w. een Algemeen bestuur en een Raad. De Euregio-Raad bestaat uit 84 vertegenwoordigers, 42 uit Duitsland en 42 uit Nederland. Het Waterschap Rijn en IJssel neemt zitting in de Raad.
GBLT	
Vestigingsplaats	Zwolle
Doelstelling	GBLT is opgericht op 1 januari 2011 en heft en int Waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen voor vijf waterschappen en tien gemeenten. Voor deze gemeenten geeft GBLT ook uitvoering aan de Wet WOZ. Uitgangspunt daarbij is de hoogste kwaliteit, tegen zo laag mogelijke lasten.
Relatie met thema's:	Allen
Financiële bijdrage	Elke deelnemer betaalt de voor het jaar verschuldigde algemene en bijzondere bijdragen op basis van de begroting van GBLT. De bijdrage van ons waterschap aan GBLT voor 2026 is begroot op € 2,8 mln.
Risico	Het jaarresultaat wordt verrekend met de deelnemende partijen.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur is het hoogste besluitvormend orgaan van GBLT. De bestuursleden zijn allen afgevaardigden van de vijf waterschappen en tien gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit een voorzitter, een dagelijks bestuurslid van de waterschappen en een dagelijks bestuurslid van de gemeenten.

Het Waterschapshuis (hWh)	
Vestigingsplaats	Amersfoort
Doelstelling	Het Waterschapshuis heeft als taak om als ondersteunende organisatie en aankoopcentrale te fungeren voor de waterschappen en daarmee een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de informatie- en bedrijfsprocessen ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering door de waterschappen.
Relatie met thema's:	Allen
Financiële bijdrage	De deelnemers betalen de instandhoudingskosten voor het Waterschapshuis. De kostenverdeelsleutel voor de instandhoudingskosten ligt vast in de bijdrageverordening. De bijdrage van ons waterschap aan hWh voor 2026 is begroot op € 1,7 mln.
Risico	Het risico beperkt zich tot de kosten van de producten waaraan het waterschap deelneemt en de kosten van de bedrijfsvoering.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Ieder deelnemend waterschap heeft invloed op cruciale besluiten, zoals de vaststelling van de begroting, de toetreding van nieuwe deelnemers en wijziging van de regeling.
NWB-bank	
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) financiert de publieke waterschap sector, overheden, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg en onderwijs, hiernaast is de NWB-bank en financieringspartner voor de verduurzaming van Nederland.
Relatie met thema's:	Gezonde leefomgeving, Klimaatrobuust gebied, Circulair & Klimaatneutraliteit
Financiële bijdrage	Zie "Financieel belang"
Risico	Het aandelenkapitaal bedraagt per 1 januari 2026 € 0,7 mln.
Financieel belang	Het waterschap heeft ongeveer 10% van het totale geplaatste aandelenvermogen van de NWB-bank. Over het verslagjaar 2025 wordt in 2026 voor € 4,0 mln. dividend verwacht welke is verwerkt in deze begroting.
Bestuurlijk belang	Het waterschap is medeaandeelhouder van de NWB-bank en heeft stemrecht in de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.
Unie van Waterschappen	
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling	De Unie van Waterschappen is de vereniging van de Nederlandse waterschappen. De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt de belangen van de 21 waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.
Relatie met thema's:	Gezonde leefomgeving, Klimaatrobuust gebied, Circulair & Klimaatneutraliteit
Financiële bijdrage	De contributie over 2026 is begroot op € 0,73 mln.
Risico	De NWB heeft een kredietfaciliteit verstrekt ad € 2,0 mln. aan de Unie van Waterschappen. De waterschappen staan garant naar rato van hun deelname.
Financieel belang	N.v.t.
Bestuurlijk belang	Ieder deelnemend waterschap heeft invloed op cruciale besluiten, zoals de vaststelling van de begroting en wijziging van de regeling.
Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V.	
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling	Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding is in 2021 opgericht om deel te nemen in initiatieven en activiteiten voor alternatieve, duurzame of hernieuwbare energieproductie en het opzetten en financieren en in stand houden en/of exploiteren van deze deelnemingen. In 2021 is er één deelneming Waterschap Rijn en IJssel windenergie Duiven B.V. Waarvan de Holding enig aandeelhouder is.
Relatie met thema's:	Circulair & Klimaatneutraliteit
Financiële bijdrage	Zie hiervoor Financieel belang
Risico	Het gestort aandelenkapitaal is € 0. Het algemeen bestuur van het Waterschap Rijn en IJssel heeft op 3 november 2020 ingestemd met een financiële garantstelling van € 21 mln.
Financieel belang	Het waterschap is enig aandeelhouder het gestort aandelenkapitaal is € 0.
Bestuurlijk belang	Het waterschap is enig aandeelhouder

Waterschap Rijn en IJssel windenergie Duiven B.V.	
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling	Productie van elektriciteit door windenergie. De vennootschap heeft ten doel het in standhouden en exploiteren van twee winturbines in de gemeente Duiven.
Relatie met thema's:	Circulair & Klimaatneutraliteit
Financiële bijdrage	Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding BV financiert door middel van een lening de twee winturbines.
Risico	Het niet nakomen van de betalingsverplichting aan de Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding BV voor rente en aflossing.
Financieel belang	Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. is enig aandeelhouder het gestort aandelenkapitaal is € 0.
Bestuurlijk belang	Waterschap Rijn en IJssel windenergie Duiven B.V. is een 100% dochter van Waterschap Rijn en IJssel Energie Holding B.V. waarvan het Waterschap Rijn en IJssel enig aandeelhouder is.
Muskusrattenbestrijding	
Vestigingsplaats	Tiel
Doelstelling	Muskusratten en beverratten vormen een risico voor dijken en de natuur. De landelijke strategie is om de muskusratten terug te dringen naar de landsgrenzen. Waterschap Rivierenland voert het muskusrattenbeheer uit voor de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn en IJssel, Hollandse Delta en Rivierenland. De bestuurlijke samenwerkingsvorm is gebaseerd op een overeenkomst van kosten voor gemene rekening.
Relatie met thema's:	Klimaatrobuust gebied
Financiële bijdrage	De bijdrage voor 2026 is begroot op € 1,14 mln.
Risico	De deelnemende waterschappen nemen deel via een vaste verdeelsleutel. Eventuele over- of onderschrijdingen worden ook op deze wijze verdeeld.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke samenwerkingsvorm is gebaseerd op een overeenkomst van kosten voor gemene rekening.
Coöperatie Samenwerking Kaamera U.A.	
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling	De coöperatie sluit overeenkomsten met haar (Waterschaps)leden om zo tot een doorontwikkeling van de kwaliteit en modaliteit van de grondstof Kaamera te komen. Als ook (waar nodig) het vergroten van het productievolume van de grondstof Kaamera. Dit met het doel om een bedrijf te bedienen in de uitvoering van haar taken.
Relaties met thema's	Gezonde leefomgeving, Circulair en klimaatneutraliteit
Risico	<ul style="list-style-type: none"> - Als het door ontwikkelen van Kaamera niet succesvol is dan leveren de kosten geen toekomstige baten op. - De coöperatie neemt voor 50% deel in de in 2024 opgerichte B.V., namelijk de Kaamera Sales and Services B.V., samen met commerciële partij Royal HaskoningDHV. De financiële bijdrage aan de B.V. is opgenomen in hieronder genoemd financieel belang. Afhankelijkheden maken echter dat hier meer risico's aan kleven dan enkel financiële risico's.
Financieel belang	HDSR, Waterschap Limburg, Waterschap Vallei en Veluwe en Waterschap Rijn en IJssel zijn gelijkwaardige deelnemers aan de coöperatie. De jaarlijkse bijdrage bedraagt in de eerste 5 jaar € 162.000 per jaar
Bestuurlijk belang	Ieder deelnemend waterschap benoemt een vertegenwoordiger die de belangen van het waterschap behartigt in de Ledenvergadering, het hoogste orgaan van de coöperatie. In deze vergadering worden de belangrijkste besluiten rondom deze organisatie genomen.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 STAAT VAN VASTE ACTIVA

Omschrijving beleidsveld	bedragen in € 1.000							
	Aanschafwaarde per 1-1-2026	Afschrijvingen t/m 1-1-2026	Boekwaarde 01-01-2026	Investeringsen / Mutatie	Afschrijving 2026	Boekwaarde 31-12-2026	Rente 2026	Kapitaal-lasten totaal
<u>Immateriële activa</u>								
Planvorming	289	206	83		46	37	1	47
Aanleg en onderhoud waterkeringen	86.582	26.569	60.013	5.775	4.587	61.201	1.333	5.920
Inrichting en onderhoud watersystemen	4.017	2.520	1.497	70	631	936	27	658
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	3.370	2.338	1.032		175	857	22	197
Bestuur en externe communicatie	910	812	98		65	33	2	67
Ondersteuning	181	52	129		36	93	3	39
subtotaal immateriële activa	95.349	32.497	62.852	5.845	5.540	63.157	1.388	6.928
<u>Materiële activa</u>								
Aanleg en onderhoud waterkeringen	31.730	12.058	19.672	3.453	751	22.374	446	1.197
Inrichting en onderhoud watersystemen	182.191	74.521	107.670	10.228	5.490	112.408	2.424	7.914
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	344.857	174.479	170.378	15.200	11.092	174.486	3.808	14.900
Vergunningverlening en handhaven keur	240	225	15		14	1		14
Beheersen van Lozingen	70	70						
Bestuur en externe communicatie	3.555	1.626	1.929		102	1.827	43	145
Ondersteuning	48.990	24.516	24.474	7.626	3.138	28.962	529	3.667
subtotaal materiële activa	611.633	287.495	324.138	36.507	20.587	340.058	7.250	27.837
<u>Financiële vaste activa</u>								
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	9.000		9.000			9.000	208	208
Bestuur en externe communicatie	691		691			691	16	16
Ondersteuning	1.477		1.477	-250		1.227	37	37
subtotaal financiële activa	11.168		11.168	-250		10.918	261	261
Totaal	718.150	319.992	398.158	42.101	26.127	414.132	8.899	35.026

BIJLAGE 2 BEREKENING VAN DE RENTEOMSLAG

Renteberekening		<i>bedragen in € 1.000</i>	
Boekwaarde 1-1-2026		398.158	
Boekwaarde 1-1-2026 (inclusief IV)	414.132		
Investeringen 2026	42.101		
Boekwaarde 31-12-2026 (exclusief IV)		<u>372.031</u>	
Gemiddelde boekwaarde per jaar			385.095
Leningen			
Vaste financieringsmiddelen 1-1-2026		334.045	
Vaste financieringsmiddelen 31-12-2026		<u>333.918</u>	
Gemiddelde leningen per jaar			333.982
Reserves en voorzieningen 1-1-2026		49.349	
Reserves en voorzieningen 31-12-2026		<u>49.338</u>	
Gemiddelde reserves per jaar			49.344
Netto kapitaaltekort			1.769
Omslagpercentage:			
Rente van geldleningen	8.899		
Gemiddelde boekwaarde 2026	<u>385.095</u>	$\times 1\% =$	2,31%

BIJLAGE 3 EXPLOITATIELASTEN OP PROGRAMMA

Totale lasten programma Veiligheid

bedragen in € 1.000

Meerjarenraming 2025-2029	Begroting 2025	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	14.924	14.924	15.191	15.563	16.134	16.958	
Totaal baten	57	57	52	43	24	24	
Saldo programma (MJR 2025-2029)	14.867	14.867	15.139	15.520	16.110	16.934	

Mutaties BURAP 2025-1 en PPN

Netto lasten		409	988	985	999	943	0
---------------------	--	------------	------------	------------	------------	------------	----------

bedragen in € 1.000

PPN 2026-2030	Begroting 2025	Prognose 2025-1	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	16.605	16.924	17.984	18.370	18.973	19.756	20.643
Totaal baten	1.738	1.648	1.857	1.865	1.864	1.879	1.852
Saldo programma (PPN 2026-2030)	14.867	15.276	16.127	16.505	17.109	17.877	18.791

Mutaties BURAP 2025-2 en MJR

Netto lasten		96	110	112	42	-98	-11
---------------------	--	-----------	------------	------------	-----------	------------	------------

MJR 2026-2030	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	16.605	16.969	18.092	18.483	19.015	19.659	20.633
Totaal baten	1.738	1.597	1.855	1.866	1.864	1.880	1.853
Saldo programma (MJR 2026-2030)	14.867	15.372	16.237	16.617	17.151	17.779	18.780

Totale lasten programma Watersystemen

bedragen in € 1.000

Meerjarenraming 2025-2029	Begroting 2025	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	61.918	61.918	63.156	64.464	66.072	67.871	
Totaal baten	429	429	411	271	199	200	
Saldo programma (MJR 2025-2029)	61.489	61.489	62.745	64.193	65.873	67.671	

Mutaties BURAP 2025-1 en PPN

Netto lasten		707	3.412	3.028	3.460	3.912	0
---------------------	--	------------	--------------	--------------	--------------	--------------	----------

bedragen in € 1.000

PPN 2026-2030	Begroting 2025	Prognose 2025-1	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	64.573	65.056	69.354	70.330	72.400	74.688	76.490
Totaal baten	3.084	2.860	3.197	3.109	3.067	3.105	2.891
Saldo programma (PPN 2026-2030)	61.489	62.196	66.157	67.221	69.333	71.583	73.599

Mutaties BURAP 2025-2 en MJR

Netto lasten		809	1.533	645	295	153	163
---------------------	--	------------	--------------	------------	------------	------------	------------

MJR 2026-2030	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	64.573	65.785	70.838	70.921	72.641	74.787	76.600
Totaal baten	3.084	2.780	3.148	3.055	3.013	3.051	2.838
Saldo programma (MJR 2026-2030)	61.489	63.005	67.690	67.866	69.628	71.736	73.762

Totale lasten programma Afvalwaterketen

bedragen in € 1.000

Meerjarenraming 2025-2029	Begroting 2025	Prognose 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	70.649	70.649	73.208	76.610	77.171	78.321	
Totaal baten	1.503	1.503	1.500	1.718	1.988	1.999	
Saldo programma (MJR 2025-2029)	69.146	69.146	71.708	74.892	75.183	76.322	

Mutaties BURAP 2025-1 en PPN

Netto lasten		1.442	2.392	-188	357	1.249	0
---------------------	--	--------------	--------------	-------------	------------	--------------	----------

bedragen in € 1.000

PPN 2026-2030	Begroting 2025	Prognose 2025-1	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	73.218	74.934	78.842	79.697	80.819	82.892	84.083
Totaal baten	4.072	4.346	4.742	4.993	5.279	5.321	5.137
Saldo programma (PPN 2026-2030)	69.146	70.588	74.100	74.704	75.540	77.571	78.946

Mutaties BURAP 2025-2 en MJR

Netto lasten		-996	-1.045	129	2.108	876	1.273
---------------------	--	-------------	---------------	------------	--------------	------------	--------------

MJR 2026-2030	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Totaal lasten	73.218	74.691	78.181	79.935	82.530	83.857	85.442
Totaal baten	4.072	5.099	5.126	5.102	4.882	5.410	5.223
Saldo programma (MJR 2026-2030)	69.146	69.592	73.055	74.833	77.648	78.447	80.219

BIJLAGE 4 INVESTERINGSVOLUMES OP PROGRAMMA

Tabel geraamde investeringen programma Veiligheid

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Beheer op maat	2.743	1.811	2.665	2.200	2.195	2.196	200
2. Inzicht in sterkte	0	20	0	0	0	0	0
3. Versterking reg. waterk.	360	358	200	200	800	800	0
4. Versterking prim. waterk.	20.344	18.914	9.403	12.665	29.534	67.275	62.902
5. Bijdrage HWBP	5.700	5.727	5.700	5.100	6.500	7.200	13.000
6. Bedrijfsvoering	180	365	216	375	305	265	121
6. Bedrijfsvoering-Huisvesting	92	68	437	992	601	59	56
Saldo programma bruto	29.418	27.263	18.620	21.532	39.935	77.795	76.278
Cofinanciering	-19.089	-17.578	-8.683	-12.069	-27.270	-56.947	-53.012
Investeringsvolume netto	10.329	9.685	9.937	9.463	12.665	20.848	23.266
PPN 2026-2030	10.329	8.490	10.088	9.582	13.695	17.870	23.057

Tabel geraamde investeringen programma Watersystemen

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Systeem op orde	3.040	3.040	3.040	3.030	3.400	3.400	3.400
2. Systeem Klimaatrobuust	6.000	8.000	8.500	9.000	9.898	10.647	11.000
3. Systeem Schoon	5.472	5.472	5.051	5.000	5.000	5.000	5.000
4. Stedelijk Water	1.500	1.500	2.000	2.500	3.000	3.000	3.000
5. Bedrijfsvoering	726	1.421	823	1.455	1.187	1.103	468
5. Bedrijfsvoering-Huisvesting	427	315	2.038	4.629	2.805	274	260
Saldo programma bruto	17.165	19.748	21.452	25.614	25.289	23.424	23.128
Cofinanciering	-4.701	-6.701	-7.201	-7.600	-8.624	-9.248	-9.500
Totaal programma netto	12.465	13.047	14.251	18.014	16.665	14.176	13.628
PPN 2026-2030	12.465	13.301	14.078	17.858	17.324	13.573	13.355

Tabel geraamde investeringen programma Afvalwaterketen

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Renovatie en vervanging	5.400	6.032	4.400	9.000	9.500	9.200	9.200
2. Wendbare keten	0	0	0	0	0	0	0
3. Water op maat	4.800	3.096	5.700	7.200	1.500	4.000	5.000
4. Circulaire economie	0	67	900	900	2.600	2.800	2.000
5. Klimaat positief	5.200	2.343	4.500	8.200	18.700	5.300	0
6. Slimme keten	300	0	0	0	0	0	0
7. Bedrijfsvoering	619	1.085	585	1.095	909	1.013	352
7. Bedrijfsvoering-Huisvesting	498	368	2.377	5.400	3.272	320	303
Saldo programma bruto	16.817	12.990	18.463	31.795	36.481	22.633	16.855
Cofinanciering	-300	-521	-300	-1.300	-1.200	-200	0
Investeringsvolume netto	16.517	12.469	18.163	30.495	35.281	22.433	16.855
PPN 2026-2030	16.517	17.184	28.472	31.242	18.278	17.037	16.543

Tabel geraamde investeringen Vaarwegen

bedragen in € 1.000

	Begroting 2025	Prognose 2025-2	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Vaarwegen	3.011	3.420	470	0	0	0	0
Cofinanciering	-3.011	-3.420	-470	0	0	0	0
Investeringsvolume netto	0	0	0	0	0	0	0
PPN 2026-2030	0	0	0	0	0	0	0

Voor het Vaarwegbeheer worden investeringen geraamd die jaarlijkse voor 100% vergoed worden door de Provincie Gelderland. De netto-investeringen zijn daarom per saldo € 0.

BIJLAGE 5 VASTSTELLINGSBESLUIT

VASTSTELLINGSBESLUIT

Het algemeen bestuur van Waterschap Rijn en IJssel,
gelet op de artikelen 99 tot en met 102 van de Waterschapswet,

besluit:

1. Vast te stellen de Begroting 2026, te weten

Rekening van lasten en baten	<i>bedragen in € 1.000</i>
Totaal van de lasten en baten	€ 170.238
Resultaat voor bestemmen	€ 289

2. De financieringsbehoefte voor 2026 vast te stellen op € 77,8 mln.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 4 november 2025,

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

mr. G.A. Karssenbergh MBA

drs. H.Th.M. Pieper